

ŽIVA ZAJEDNICA

www.zivazajednica.de
LIST HRVATSKIH KATOLIČKIH ZAJEDNICA
MITTEILUNGSBLATT DER KROATISCHEN KATHOLISCHEN GEMEINDEN
D 2384 E • 1,50 € • SVIBANJ/MAI 2002 • BROJ/NR. 5 (225)

LEBENDIGE GEMEINDE

Vjerom kroz život

Vjeronaučne skupine HKM Mettmann pokazale su najbolje znanje i na ovogodišnjoj Biblijskoj olimpijadi. Prva skupina zauzela je prvo mjesto i zlatnu medalju, a druge dvije skupine dijele treće mjesto i brončanu medalju. Za taj veliki uspjeh zlatnih vjeroučenika iz Mettmanna najzaslužniji su sestra Ana Marija Biško i župnik fra Mihovil Marić.

BIBLIJSKA OLIMPIJADA, OFFENBACH 27. 4. 2002.

Prva skupina HKM Darmstadt zauzela je treće mjesto i ▶
dijeli brončanu medalju s još pet skupina. Medalje i
spomenice predao im je fra Josip Klarić, delegat za
hrvatsku inozemnu pastvu u Njemačkoj.

◀ U završnicu natjecanja ušlo je 11 skupina, među kojima i
prva skupina HKM Kelkheim. Dio skupine s navijačima i
s. Magdalenom Višić.

Napetost i neizvjesnost dosegli su vrhunac u ▶
završnom dijelu natjecanja. U očekivanju odgovora
drugih natjecatelja dobro došlo je osvježenje.

◀ U stanci između mise i natjecanja bio je
ručak. Mladi natjecatelji okrijepili su se u
dvoranskom restoranu.

U OVOM BROJU

5 motrište

Anto Batinić • „Večeras je naša fešta“

6 biblijska olimpijada

Krštenje – temeljni sakrament vjere

9 vjera

Ante Vučković • Vjera i zluradost

11 interview

Fra Filip Šljivić • Milosrdna braća služe potrebitima

20 reportaža

Dr. Adolf Polegubić • Hamburg – i hrvatska iseljenička luka

22 život

Marijan Markotić • Kriza vrednota

Jozo Župić • Andeo Iakoće

15 lebendige gemeinde

Josip Klarić • Ministranten und geistliche Berufe

Antonia Tomljanović-Brkić • Wissenswert

ZIVA ZAJEDNICA LEBENDIGE GEMEINDE

www.zivazajednica.de

60435 Frankfurt am Main

An den Drei Steinen 42

Tel. 069 954048-0

Fax 069 95 404824

E-Mail:

kroatenseelsorge@t-online.de

zivazajednica@t-online.de

Herausgeber/
Izdavac: Kroatenseelsorge in Deutschland

Verantwortlich/
Odgovara: Josip Klarić

Chefredakteur/
Glavni
urednik: Anto Batinić

Redaktion/
Uredništvo: Željka Čolić, Ivek Milčec, Jura Planinc,
Adolf Polegubić, Jozo Sladoja,
Antonia Tomljanović-Brkić,
Stanka Vidačković, Jozo Župić

Layout: Ljubica Markovica-Baban

Druck: Spenglers Druckwerkstatt GmbH
64572 Büttelborn

Jahres-
bezugspreis: € 16,- incl. Porto
(s poštarinom);
za ostale europske zemlje: € 22,-
za prekomorske zemlje: € 35,-

Bank-
verbindung: Konto Nr. 129072, BLZ 500 502 01,
bei der Frankfurter Sparkasse

Javnost vjere

„Vjera je privatna stvar“ – bila je negdašnja omiljena komunistička fraza, ali i fraza mnogih suvremenih ljudi. Vjera jest privatna stvar, ali nije samo to. Kako ne vidjeti zvonike katedrala i crkava koji dominiraju većinom gradova? Bi li ih trebalo zastrijeti, da se ne vide? Ili ih ostaviti takvima, a praviti se kao da ih ne vidimo?

Vjera je očito i javna, odnosno društvena stvar, pojava od općeg značaja. Ona ima nutarnji korijen i utemeljenje, ali se prakticira u javnom životu. Ljudi vjere nastoje živjeti svoju vjeru u svakodnevnom životu i društvu. Vjera time prestaje biti samo privatnom stvari.

Javno manifestiranje vjere i njezin utjecaj na život vidljivo je posebice ovih

mjeseci, koji su puni raznih vjerskih slavlja: hodočašća, susreta, krštenja, prvih pričesti, krizmi, vjenčanja, procesija... Sva ta slavlja prate vanjska slavlja odnosno manifestacije. Zbog toga je potrebno poznavati svoju vjeru.

Zbog toga se i održava vjeronauk i drugi oblici kateheze. Vjernik treba znati na čemu i iza čega stoji njegovo vjersko uvjerenje. O tomu se često mora izjašnjavati u javnosti, pa na taj način i javno svjedočiti svoju vjeru.

U ovom izdanju, dragi čitatelji, donosimo stoga reportažu s Biblijske olimpijade, a i mnogi drugi prilozi govore o našoj življenoj vjeri. Preporučujemo Vam naprosto sve naše tekstove u ovom broju. Zaslužuju Vašu pozornost.

Srdačan pozdrav, mir i dobro, želi
uredništvo

Brojke, ministranti i duhovna zvanja

Crkva se sve više suočava s problemom manjka svećenika. Taj problem zaokuplja i Katoličku Crkvu u Njemačkoj u kojoj djelujemo, kao i domovinsku Crkvu. Iz godine u godinu bit će sve teže dobivati svećenike iz domovine za pastoralni rad u hrvatskim katoličkim misijama, jer ih naprosto neće biti.

Iako statistike ne rješavaju probleme, vrijeme je i za nas ovdje u hrvatskim katoličkim misijama pokušati doći do točnog broja vjernika koji sudjeluju na nedjeljnim misama. S točnim podacima izići u javnost bila bi višestruka korist. Izbjegli bismo sve manipulacije, a što je još važnije, na taj bismo način mogli lakše planirati pastoralni rad. Često se čuje među hrvatskim katoličkim svećenicima i vjernicima kako mi među svim drugim nacijama još najbolje posjećujemo mise ovdje u Njemačkoj. Koliko je to statistički točno? Možda bismo se morali naviknuti na praksu mjesne Crkve te redovito obavljati brojenje (dvaput godišnje) i iznositi to u našim godišnjim statistikama kao što to već godinama činimo s brojem vjernika.

Za problem manjka svećenika u zajednicama drugih materinskih jezika odgovornost ne snose samo domovinske Crkve nego i mi sami. Taj prigovor se često čuje kako iz

domovinske Crkve tako isto iz mjesne njemačke Katoličke Crkve.

Što nam je činiti? Molitva za duhovna zvanja je sigurno najdjelotvornije sredstvo, ali važni su i drugi oblici rada oko promicanja duhovnih zvanja poglavito danas kada je sve teže oduševiti mlade ljude za svećeničko i redovničko zvanje.

Jedan od najprokušanih i možda najuspješnijih načina rada za duhovna zvanja jest rad s ministrantima. Oni su nam najbliži. Nedjeljom i blagdanom su kod oltara. Svečana i dobro pripremljena liturgija ih može oduševiti. Naš ljudski i vjernički pristup prema njima igra sigurno veliku ulogu. Kao delegat obišao sam sve naše hrvatske katoličke misije u Njemačkoj u kojima sam nedjeljom slavio sv. misu i tako barem malo dobio uvid u rad s ministrantima. Nije mi nakana, a nije to ni smisao moga pisanja, kritizirati rad s ministrantima, ali ne mogu a da ne kažem da smo na drugim područjima radili s puno više žara, s puno više novca i vremena, nego što je to slučaj na ovom tako važnom području. Vrijeme je da u budućnosti uložimo više vremena, rada pa i materijalnih sredstava u radu s ministrantima s nadom i vjerom da će Bog pozvati neke od njih u svećenička i redovnička zvanja.

P. Josip Klarić, u Delegatovu pismu na njemačkom jeziku u ovom broju

Narodnjaci osvajaju Hrvatsku

„Smej se smej“ na zagrebačkim ulicama. Mladi u dijaspori odavno uživaju „umjetničke čari“ narodnjačke „ćirilice“. Za razbijene boce i čaše pritom se ne plaća nikakva kazna.

Ako smo mislili da će nakon četničke agresije na Hrvatsku s naših prostora zauvijek nestati opančarsko-šumadijski turbofolk – grdno smo se prevarili. Zvuci narodnjaka koji su se još donedavno mogli čuti u mračnim krčmama u rubnim dijelovima grada, u novije vrijeme sve su prisutniji u glavnome gradu Lijepe naše, i to uživo. Nije rijetko čuti specifični zvuk razbijene čaše kojeg prati pijani pogled, zasukani rukavi i ples na stolu, a ulicama hrvatskih gradova mladi iskazuju balkanski mentalitet; uz spušteni prozor svoga auta iz kojega grmi „Smej se smej“ ili „Ja zavoleh devojkju iz grada“ liječe svoje ljubavne jade. Izvjesni Spaso, za kojega kažu da je legenda zagrebačke narodnjačke glazbe (nastupa u krčmi „Sidro“ u Heinzelovoj ulici), tvrdi da je moguće zaraditi i do 500 eura po večeri a da su, po pisanju „Jutarnjeg lista“, najdražljivi gosti iz BiH i određenog dijela Kosova. Sa zaprepastjenjem smo pročitali naslov u novinama kako Miroslav Ilić, srbijanski narodnjak, ponovno puni dvorane u Hrvatskoj, i to uglavnom mladom publikom. Miroslava Ilića, čovjeka koji je, kako se priča, s kokardom na čelu dizao 1993. moral srbočetničkim postrojbama na Fruškoj gori i koji je s ratnim zločincem Arkanom bio dugogodišnji član „NK Crvene zvezde“, na početku hrvatske turneje dočekalo je u diskoklubu „Valentin“ pokraj Koprivnice više od tri tisuće ljudi, uglavnom mladih, koji su jako dobro poznavali repertoar čovjeka kojemu je trebalo zabraniti ulazak u Hrvatsku. Osim Koprivnice „šajkača“ je gostovala u Samoboru i još nekim gradovima Lijepe naše. Prema novinskim izvješćima hrvatska domoljubna javnost zgranula se nad podatkom da se na tim koncerti-

ma mladež doslovce – raspametila. Očevici kažu da je po registracijskim oznakam vozila na koncertima bila zastupljena gotovo cijela Hrvatska. Prema

pouzdanim informacijama u „osvajanje“ Hrvatske uskoro kreću i ulaze na velika vrata Ceca, Lepa Brena, Super Silva i još mnoge druge narodnjačke turbofolk zvijezde s istoka. Neke od njih vjerojatno će nastupiti u „Fontani“, najpopularnijem mjestu u gradu među ljubiteljima „moravca“ i „Žikinog kola“. Taj lokal je od negdašnjeg „ćumeza“ postao elitni klub u kojeg zalazi imućnija klijentela koja, kad se atmosfera zagrije, zaboravi lijepo ponašanje; skidaju se kravate i skupocjene bunde, penje se na stolove i u trenutku nestaju razlike između mračne krčme „Sidro“ i elitne „Fontane“. Naime, razlika je samo u odijelu ali ne i u ukusu.

Novinarka „Jutarnjeg lista“ Tatjana Pavičić piše da je gostovanje Miroslava Ilića u Samoboru izazvalo pravu buru na sjednici Gradskog vijeća, na kojoj su vijećnici jednoglasno podržali zaključak kojim se za Samobor i njegove građane gostovanje izvođača novokomponiranih pjesama istočne varijante ocjenjuje neprihvatljivim, a osim Ministarstva vanjskih poslova, prosljeđit će se i policiji. Kad sam svog dobrog prijatelja Josu upitao što o svemu tome misli rekao mi je, između ostalog, i ovo: „Stari moj, predugo živiš u Berlinu i nemaš pojma kakav se veliki novac vrti u toj igri. Beskrupulozni mešetari, koje ne zanima nacionalna svijest, za novac bi prodali i vlastitu mater a kamoli ne doveli srpske i muslimanske pjevače za kojima očito čezne veliki dio hrvatskih građana. Nije nikakva tajna da je za vrijeme najžešćih borbi za Vukovar, bilo moguće „ispod klupe“ na hrvatskim tržnicama kupiti kasete i ploče srpskih pjevača. I ne da su se samo rado slušale nego se i preporučale prijateljima i znancima. A mi, koji smo tako dugo vani, čudom se čudimo kad čujemo da mladi Hrvati, rođeni u Njemačkoj, rado dolaze u srpske diskoklube gdje im „pevaljke uživo pevaju za banku“. Za vjerovati je onima koji kažu da su mnogi mladi, prigodom ferija ili godišnjih odmora u Hrvatskoj, bili u klubovima gdje se „njeguje“ narodnjačkaglazba pa su nakon povratka u Njemačku, Austriju ili Švicarsku samo nastavili „uživati“ u toj vrsti, ipak primitivne glazbe. Moramo se međutim zapitati na kome zapravo leži dobar dio odgovornosti za svojevrsni bunt hrvatske mladeži? Zar nismo i mi s našim prepucavanjima, trvenjima pa ako hoćete i neslogom, olakšali neprijateljima hrvatske države da ubace kost razdora između roditelja i njihove djece? ■

Piše: Anto Batinić

„Večeras je naša fešta...”

Svibanj i lipanj su po tradiciji mjeseci slavlja. Zanimljivo je kako se slave slavlja vezana uz sakramente krštenja, prve pričesti, krizme, ženidbe, pa i bolesničkog pomazanja odnosno sprovoda i pokopa, te slavlja svećeničkog reda odnosno mlade mise. Ispravno je govoriti o slavlju, jer su to očevito pretežito vjerska slavlja. O strogo vjerskoj dimenziji slavlja, tj. o samim obredima postoje izričiti crkveni odnosno liturgijski propisi. Što je s tzv. vanjskom stranom tih slavlja. Kako na vanjski način, slavimo slavlja vezana uz navedene sakramente?

Slavlje podjele svakog sakramenta donosi sa sobom još jedno slavlje, ono vanjsko, koje često ima prvenstvo nad onim prvotnim, sakramentalnim. Samo roditelji najbolje znaju koliko vremena, organizacije, stresa i novaca moraju izdati za to vanjsko slavljenje.

Megalomanske gozbe

Na pripreme za slavlje podjele sakramenta krštenja u crkvi ne otpada puno vremena. Već ovdje vrijedi načelo: Što kraće, to bolje! Rijetko tko pomisli na prethodni duhovni razgovor sa svećenikom ili drugim dušobrižnikom, na dogovor oko slavlja obreda. Puno više vremena ode na kupovinu skupog bijelog odijelceta i svečane krsne svijeće za novokrštenika, za svečanu odjeću roditelja, za ugovaranje vanjskog slavlja u restoranu sa što više gostiju. Tako već neke krstivke slične svadbama, sa slično visokim troškovima.

Vrlo slično stanje je i s vanjskim proslavama prve pričesti i krizme. Prije svega valja kupiti prikladnu i skupu odjeću, skupocijene darove i prirediti svečani objed za mnoštvo uzvanika. Troškovi i ovdje premašuju vrlo često skromni obiteljski proračun. No, razlog za megalomanska vanjska slavlja je u jednostavnoj činjenici što to – svi rade. Roditelji se doduše pobrinu da prvopričesnici i krizmanici pohadaju organizirani vjeronauk i tako se pripreme za sakramentalnu proslavu podjele tih sakramenata, a sve češća je praksa sastanka s roditeljima prvopričesnika i krizmanika. Usto je dobra strana i vanjske proslave što se na okupu nađu rodbina, prijatelji i poznanici. Sve to međutim vrlo

Slavlja bi morala biti eminentno izraz kulture i duha, izraz radosti koja ima duboko i čvrsto unutarnje utemeljenje.

često pomuti opća pometnja i strka oko priprema vanjskog slavlja.

Proslava sakramenta ženidbe zaljubljuje poseban osvrt. Zaručnici bi željeli što brže obaviti „formalnosti“ u crkvi. U vezi sa ženidbom postoje međutim točni crkveni propisi koje treba poštovati, pa tako i određeni vid pripreme za brak, razgovor, ispunjavanje obveznog i opširnog zapisnika. Neki svećenici i veće misije nude organizirane tečajeve pripreme za brak, ali samo nekoliko puta ili jednom godišnje. Neki se opet drže strogo svih propisa, pa sve to traje dugo i komplicirano. Drugi su opet popustljiviji, susretljiviji, brži i efikasniji. Sa strane zaručnika osobito ovdje vrijedi navedeno

Naša slavlja su sve manje izraz lijepe tradicije, a sve više prožeta kičom i primitivizmom. Ona bi se mogla obogatiti šalama, kratkim govorima, sjećanjima, skečevima, kratkim kazališnim komadima, recitacijama...

načelo: Što kraće, to bolje! Što kraći razgovor, što kraći obred – tim bolje. Neki čak nemaju vremena ni za probu čitanja teksta privole i predaje prstenova, a kamoli za zajedničku organizaciju obreda, izbor pjesama, čitanja... Kao da sve to nije važno. Kao da je sve to onako usput, da se ispuni tradicija.

Svadbe ili pijanke

Vremena međutim za sve drugo ima: za kupovinu i probu prstena, vjenčance i odijela; za buket i nakit. Po godinu dana unaprijed rezervira se dvorana ili restoran (i prije zaruka u crkvi), pa se i svećenik mora ravnati prema tom terminu. Ima slučajeva da se neki parovi iz dijaspor prijavu svećeniku u domovini dva-tri dana prije vjenčanja, koje su sami odavno zakazali a za koje svećenik prvi put čuje. Pritom su još prije godinu dana rezervirali restoran za svadbenu proslavu. I kad im svećenik počne govoriti kako to tako ne ide, tada se oni ili još više njihovi roditelji, počnu zaklinjati u svoju vjeru, nabrajati koliko su novca dali za crkvu (obično je to sitnica ili ništa!) te čak psuju i prijetu da će se obratiti drugom svećeniku.

I vremena i novca ima osobito za velike svadbene gozbe koje traju cijelu noć. Mnoge svadbe pretvaraju se u obične pijanke začinjene pjesmama i glazbom istočnjačkih turbo-folk zvijezda i zvjezdica. Zabavljači znaju da i po našim svadbama u dijaspori „pale“ uglavnom takve pjesme, osobito u kasne, odnosno rane, sate, kada se odušak veselju ili tugi nalazi u naručivanju srceparajućih narodnjačkih pjesmuljaka. Nitko ne oklijeva platiti priličnu svotu za takve pjesme. Zbog velike buke često intervirira policija, pa mnogi mladenci imaju velikih poteškoća u pronalaženju dvorane za svadbu. Svadba je svadba, pa ničega ne smije nedostajati. Neke svadbe broje i do petsto, a nekad i do tisuću uzvanika. Pritom su zabavljači uveli nekakve svoje posebne parareligiozne ceremonije: rezanje torte, dijeljenje darova, razbijanje čaša itd. Tako je to kada „majka ženi svoga sina“. S ubijanjem mamurluka i brojanjem darova (uglavnom novca) često dođe razočaranje, jer se nije dovoljno zaradilo. A svadba se i pravi da se zaradi, odnosno pozitivno kazano, da se mladencima pomogne da što prije stanu na vlastite noge. Naše svadbe imaju svakako i lijepih stvari. Ljudi se vide i susretnu, često tek nakon više godina pa i desetljeća. Obnove se sjećanja. Zapjeva se zavičajna pjesma.

Iseljenička kob

Ne bih želio zvučati patetično, ali meni su međutim sve naše svadbe u dijaspori na kraju krajeva – tužne. Znam da bi ih rado većina mladenaca i njihovih roditelja priredila u domovini. To međutim često nije moguće iz manje ili više opravdanih praktičnih razloga. Zato je sve više naših svadbi u dijaspori, bilo da su oba bračna druga odavde, dakle ovdje rođeni i odrasli, bilo da jedno od njih dolazi iz domovine. I ono najsigurnije, pa i najtužnije: oni zasigurno ostaju živjeti ovdje!

Naša slavlja su sve manje izraz lijepe tradicije, a sve više prožeta kičom i primitivizmom. Ona bi se mogla obogatiti šalama, kratkim govorima, sjećanjima, skečevima, kratkim kazališnim komadima, recitacijama... Jer, slavlje je eminentno izraz kulture i duha, izraz radosti koja ima duboko i čvrsto unutarnje utemeljenje.

KRŠTENJE –
TEMELJNI
SAKRAMENT
VJERE

Mettmann ispred

Na 20. Biblijskoj olimpijadi, 27. travnja u Offenbachu, sudjelovala 51 skupina iz 29 misija. Nakon pismenog i usmenog natjecanja najviše su znanja pokazale sve tri skupine HKM Mettmann: prva skupina osvojila je prvo mjesto, a druga i treća skupina dijele treće mjesto sa skupinama iz Darmstadta, Kölna i Düsseldorfa, dok je drugo mjesto zauzela skupina HKM Mainz.

Tako veliki broj vjeronaučnih skupina malo je tko očekivao. Od 56 prijavljenih skupina u Offenbachskoj gradskoj dvorani, u kojoj je po tradiciji održana ta 20. Biblijska olimpijada, pojavila se 51 skupina iz 29 hrvatskih katoličkih misija u Njemačkoj. Olimpijada je održana pod geslom „Krštenje – temeljni sakrament vjere“. Svaka skupina imala je po pet članova, koji su, prema pravilima trebali biti mladi između 14 i 18 godina. Ove mlade natjecatelje dopratile su njihove vjeroučiteljice i vjeroučitelji, odnosno svećenici i pastoralni suradnici, ali i drugi mladi koji se nisu natjecali.

Tako se u dvorani na početku mise u 12 sati našlo preko tisuću mladih. Svečana misa za mlade i činila je prvi dio Biblijske olimpijade. Misu je, u zajedništvu s trinaest svećenika, predvodio fra Josip Klarić, delegat za hrvatsku inozemnu pastvu u Njemačkoj. Delegat Klarić pozdravio je sve mlade i njihove voditelje, ističući kako se u misi moli upravo za mlade, za mir, ali i za žrtve bezumnoga krvoprolića u Erfurtu. Pod misom je svirala i pjevala Molitvena skupina iz Reutlingena. Ta skupina mladih zanosno je slavila Boga svojom pjesmom i svirkom. Svoje osobno dubinsko vjersko iskustvo oni svjedoče i pjevanjem. Sve

pjesme izvode iznimno kvalitetno, kako s obzirom na sviranje tako i na vokalne glasove.

Propovijedao je fra Anto Batinić (veći dio te propovijedi prenosimo u ovom broju). Kako je krštenje bila glavna tema natjecanja, što se zorno vidjelo i na velikom elektroničkom plakatu, svi nazočni su umjesto vjerovanja imali obred obnove krsnih obećanja. Molitvu vjernika, koju također prenosimo, čitali su mladi iz različitih misija. Pričesti je pristupilo preko petsto nazočnih. Ozračje u dvorani bilo je zaista impresivno i inspirativno. Mladi su kasnije izjavljivali da im je to bila jedna od najdoživljenijih i najljepših misa. Sabranost i radost susreta osjećala se na svakom koraku.

Nakon misnog slavlja uslijedila je jednosatna stanka za ručak, a točno u 14 sati počelo je natjecanje. Otvorio ga je delegat Klarić, a cijeli program natjecanja uspješno je vodio dr. Adolf Polegubić, pastoralni referent u Hrvatskom dušobrižničkom uredu. On je natjecatelje još jednom ukratko upoznao s glavnim pravilima natjecanja. Prvio dio natjecanja bio je pismeni ispit. Natjecatelji su raspoređeni u pet različitih skupina s različitim pitanjima. Nije bilo moguće dogo-
varanje ili prepisivanje. Pitanja su podi-

jelili članovi žirija (Antonija Tomljanović-Brkić, Dražena Brešić, Kristina Kovačević, Ilija Drežnjak, Anto Batinić), koji su također nadgledali odvijanje pismenoga rada. Na sedam pitanja trebalo je odgovoriti u roku od 10 minuta, i to zaokruživanjem točnog odgovora. Po svršetku pismenoga rada žiri se povu-

Dr. Adolf Polegubić umiješno je vodio cijeli progr-

Natjecatelji su najprije imali pismeni ispit

kao na ocjenjivanje radova. U tom poslu nadgledalo ga je deset nadzornika, voditelja misija ili pastoralnih suradnika. Za svaki točan odgovor dobijao se jedan bod, pa se u pismenom radu moglo dobiti najviše 35 bodova. U drugi, usmeni, krug natjecanja, trebalo je proći 10 skupina s najvećim brojem bodova. Kako su 10. i 11. skupina imale isti broj bodova, tako je u drugi krug ušlo 11 skupina, i to: II. Mainz i I. Mettmann po 34 boda; I. Darmstadt, III. Düsseldorf, I. Köln, II. Mettmann i III. Mettmann s po 33 boda; I. Kelkheim i Offenbach s po 32 boda te I. Augsburg i II. Frankfurt s po 31 bod. Zanimljivo je napomenuti da je od ulaska u drugi, usmeni krug, samo jedan bod dijelio skupine: I. Düsseldorf, III. Frankfurt, Göttingen, Nürnberg, I. Wies-

svih

Vjeronaučna skupina iz Villingena s vič. Pavom Ivkičem

baden i Wuppertal, a po dva boda nedostajala su skupinama: I. Dortmund, I. Essen, II. Esslingen, Göppingen, I. Stuttgart-Mitte i Stuttgart-Bad Cannstatt.

Žiri je zatim proglasio 11 prvih skupina i time je počeo drugi, usmeni, krug natjecanja. Na pozornicu je izašla svaka ekipa, a svaki član ekipe imao je svoj broj. Žiri je izvlačio brojeve od 1 do 5, i time izabirao predstavnika skupine koji

koje se na platnu moglo vidjeti putem grafoskopa. Jedna od tri mogućnosti bila je točan odgovor za koji se dobivalo 100 bodova. Nakon vrlo neizvjesnog i dinamičnog programa u finale, tj. u drugi usmeni krug, ušlo je sedam skupina s najvećim brojem bodova, i to: I. Mettmann, II. Mainz s po 134 boda, a skupine I. Darmstadt, III. Düsseldorf, I. Köln, II. Mettmann i III. Mettmann s po 133 boda. Žiri je ponovno izvukao redoslijed predstavnika za odgovaranje u finalu, i to na pet pitanja, a svaki točan odgovor dobijao je po 100 bodova. Točne odgovore na sva pitanja dao je predstavnik prve skupine HKM Mettmann i time sa 634 boda donio prvo mjesto svojoj ekipi. Drugo mjesto sa 534 boda zauzela je druga skupina HKM Mainz, a treće mjesto s istim brojem bodova, tj. s 533 boda, dijele skupine Darmstadta, Düsseldorfa, Kölna i druga i treća skupina HKM Mettmann.

Time se fenomen Mettmann potvrdio kao uspješna formula za ovo natjecanje, jer je ta Misija zauzela prvo mjesto i na

posljednjoj olimpijadi. Najveće zasluge za taj uspjeh nosi s. Ana Marija Biško, koja je, uz podršku župnika fra Mije Marića, odlično motivirala i poučavala svoje mlade natjecatelje. Delegat Klarić podijelio je potom osvajačima prvih triju mjesta medalje, a svim misijama sudiionicama i spomen-plakete. Hrvatski dušobrižnički ured je kao organizator natjecanja svim natjecateljima darovao bibliofilsko izdanje Novog zavjeta i Psalama na hrvatskom jeziku.

Potom su se mladi razigrali i raspjevali, a zabavu je predvodila grupa „Domino“ iz Nürnberga. Olimpijada je bila odlično organizirana, a znanje vrijedno divljenja pokazali su mladi natjecatelji. Kao i u svakom natjecanju, netko mora pobijediti, ali je to ovom prilikom činila vrlo mala bodovna razlika.

Prve 3 skupine

1. I. Mettmann, 634 boda
2. II. Mainz, 534 boda
3. I. Darmstadt, III. Düsseldorf, I. Köln, II. Mettmann i III. Mettmann s po 533 boda

Samo po jedan bod od ulaska u završnicu dijelio je skupine I. Kelkheima i Offenbacha (132 boda), a dva boda skupine iz I. Augsburga i II. Frankfurta (131 bod).

će usmeno odgovoriti na po jedno pitanje. Uskoro su se na pozornici našlo 11 predstavnika skupina. Predsjednica žirija izvlačila je za svakog posebno pitanje

Krštenje kao energy drink

Kada se počne praviti kuća, najprije se iskopaju temelji. Duboko u zemlji. Jer, temelji moraju biti duboki i čvrsti, da zgrada bude čvrsta i jaka, da se ne može tako lako srušiti.

Kada se mi rodimo, temelji već postoje. Te temelje udarili su naši roditelji i drugi prije njih. Mi trebamo graditi na tim temeljima i učvršćivati ih. Nisu to samo temelji od kamena, betona i željeza. Pod tim mislimo na svoje duhovne temelje, na svoj duhovni identitet, tj. ponajprije na vjeru, kulturu i tradiciju.

U našoj katoličkoj vjeri i Crkvi, krštenje je prvi i temeljni sakrament. Krštenje vodom „u ime Boga Oca, Sina i Duha Svetoga“. Voda je pojam života, osvježenja, rasta. Voda je u mnogim religijama simbol tjelesne i duhovne snage, čistoće i obnove. Kad se

peremo vodom, tada se ne čistimo samo od izvanjske prljavštine. Mnogo više se peremo od prljavštine u nama: grijeha mržnje, sebičnosti, oholosti, dvoličnosti, pohlepe, zavisti... Mnoge bajke govore o izvoru mladosti. Kad čovjek pije iz tog izvora, ostaje mlad.

Krštenje je za nas takav izvor. Ono nas čisti, vraća Bogu, pomlađuje nas, obogaćuje i osvježava! Ono je naš duhovni temelj. Ono je naš energy-drink, ali bez kemijskih dodataka.

Isus je jednom, nakon proslave blagdana Sjenica, povikao: „Tko je žedan, neka k meni dođe, i neka pije tko u mene vjeruje“ (Iv 7, 37).

Isus je voda života. Iz njegova srca teče voda Duha Svetoga. Tko vjeruje u Isusa, dobiva dobro i nježno i novo srce. U njega teče izvor, koji više ne presuše, jer to je božanski izvor.

Voda osvježava.
Voda čisti i obnavlja.
Sav život dolazi iz vode.

Bajke poznaju vodu života koja ozdravlja bolesnoga kralja. Isusove riječi i sam Isus, jesu izvor, voda, koja osvježava i daje snagu. Isus ne daje ustajalu vodu. Tko njega susretne, taj postaje nov, taj oživljava i iz njega struji život.

Isusovo učenje je plodna i dobra voda, u kojoj mi plivamo, kojom se hranimo, koja daje blagoslov, zdravlje, snagu, život. Voda daje ogromnu snagu. Ništa nema mekše, pokretljivije i snažnije od vode. Ona je nepobjediva; za nju nema zapreka.

Isus je poput vode. Nepobjediv! Za njega nema zapreka! On ide svima i pušta sve k sebi. On nam daruje izvor vode žive, koji nikada neće presušiti. Jer taj izvor, koji Isus nam daje, jest neiscrpan, to je božanski izvor. Nitko nam ništa ne može.

Anto Batinić

Trud se isplatio

Fra Mihovil Marić, HKM Mettmann: Jednom riječju, sretan sam i zadovoljan. To je velika stvar za misiju, koja nije

Sandra Opačak, Mettmann: Atmosfera je bila super. Mladi su se lijepo zabavljali. Mislim da se ovako isplati raditi.

za olimpijadu. Nismo samo radili u misijskim prostorijama već i kod kuće. Jako sam zadovoljna postignutim drugim mjestom, a prije svega mi je drago što smo sudjelovali. Iskreno se nadam da će znanje koje su mladi naučili ostati trajno prisutno u njihovu životu, a to je najvažnije. Doći ćemo i na sljedeću olimpijadu.

Mihael Dujmović, Mainz: Super je osvojiti drugo mjesto. Također smo zadovoljni cjelokupnom organizacijom. Srebrna će nam medalja biti draga uspomena.

Maja Sablić, Mainz: Jako sam zadovoljna. To mi je poticaj doći i na sljedeću olimpijadu.

Ana Pirk, Mainz: Sve je bilo dobro i pravedno. Posebno je lijepo druženje.

Dragutin Latinčić, Mainz: Žao mi je što nismo uspjeli osvojiti zlato, ali vjerujem da će nam to uspjeti drugi put. Uspjeli smo zahvaljujući našoj sestri Dragici, koja je najbolja sestra na svijetu.

Ivan Mišković, Mainz: Što se tiče organizacije, ovaj put bilo bolje nego na prošloj olimpijadi. Jako sam zadovoljan. Isplatio se doći. Naučili smo puno o sakramentu krštenja.

Vjeroučenci HKM Mettmann ovako su se radovali pobjedi svojih ekipa

tako velika, a iz koje su sve tri ekipe osvojile nagrade. Vidjeli ste kako se radovalo pedesetak mladih koje smo doveli. To je ujedno i poticaj ostalim mladima u misiji da nastave tim putem. U ovoj se misiji radi, a to se vidi i po uspjesima na biblijskim olimpijadama.

S. Ana Marija Biško, Mettmann: Osjećam se ponosno, ali i malo neugodno jer su sve tri naše ekipe osvojile nagrade. Dugo smo radili kao skupina, a u posljednje vrijeme vrlo puno. Bilo je naporno. Tema za ovaj uzrast je bila dosta teška, ali smo unatoč svemu ipak uspjeli. Eto, sve tri ekipe iz tako male misije su uspjele osvojiti nagrade. Ovo je drugi put uzastopce da naša misija osvaja zlatnu medalju na Biblijskoj olimpijadi. Imali smo kriza tijekom priprema, ali se na kraju isplatio. Kroz sve vrijeme imali smo veliku potporu voditelja misije fra Mihovila Marića.

Katarina Babić, Mettmann: Osjećam se super. Ne mogu još uvijek povjerovati da smo osvojili zlato. Puno smo se trudili, a na kraju uspjeh nije izostao.

Vedrana Sučić, Mettmann: Isplatio se naš rad. Želim u ime skupine zahvaliti s. Ani Mariji i voditelju misije fra Mihovilu što su nas cijelo vrijeme tijekom i priprema poticali i podržavali.

Krešimir Bošnjak, Mettmann: Bilo mi je lijepo. Znao sam da će upravo naša skupina pobijediti.

Ivica Jukić, Mettmann: Sretan sam jer smo osvojili prvo mjesto. Posebno mi je drago što se na olimpijadi okupilo tako puno hrvatske mladeži iz svih krajeva Njemačke.

S. Dragica Ljubos, HKM Mainz: Već smo se od početka savjesno pripremali

Gradska dvorana u Offenbachu bila je velikim dijelom popunjena

Vjera i zloradost

Piše: Ante Vučković

Nije svaki izričaj vjere u Boga i vjera u Boga. Usklik „Ima Boga!“ zvuči kao usklik vjernika ali se iza njega često krije naša zloradost, a ne naša vjera. Zloradost je najčešće skriveni užitek. Skrivenost je potrebna kako bi se sačuvao lažni lik dobrote.

Nije svaki izričaj vjere u Boga i vjera u Boga. Čujemo li usklik „Ima Boga!“, on nam zazvuči kao usklik vjernika koji je u jednom trenutku došao do konačnog i neslomljivog uvjerenja u opstojnost Božju, ali kada ga malo bolje promotrimo, opažamo kako se iza njega često krije naša zloradost, a ne naša vjera.

Malo tko će priznati da se raduje tuđem zlu, ali malo tko je pošteđen te ljudske mogućnosti da mu se srce poraduje kada opazi kako se njegovim protivnicima i neprijateljima događa zlo.

Radovanje tuđem zlu naoko nas isključuje iz reda onih koji sami čine zlo. Skriveni iza činjenice da ga sami ne činimo, stvaramo privid dobrote iza koje svome srcu dopuštamo da se raduje tuđem zlu. Urešeni maskom nezločinitelja širimo potajno svoje usne nad tuđim zlom.

Kao da radovanje tuđem zlu samo u sebi nije zlo. Skrivajući se u redu onih koji ne čine zlo ne primjećujemo koliko se zla krije u našem radovanju tuđim zlom.

Zlorada logika zla

Zloradost je najčešće skriveni užitek. Skrivenost je potrebna kako bi se sačuvao lažni lik dobrote. No, zlorado srce nije uvijek jasno samom sebi. Zloradost se nastoji sakriti i od srca u kojem se ugnijezdi. Stoga zloradost najviše radi upravo na stvaranju privida dobrote.

Zlorad čovjek ne čini zlo drugome. Brižno pazi da svoje ruke ne onečisti kakvim zlom. Istodobno, njeguje svoj status žrtve. Zlo podnosi. Ne čini ga. No, svako podneseno zlo traži odgovor. Odgovor koji bi zlo najradije htjelo, jest da mu damo prigodu da se širi i premješta. Sva zla logika zla je u tome da, kada ga i prebacim, ne ostajem bez njega, nego ga umnožim. Prebacim svoje zlo na drugoga i otkrijem da ga sada imam i ja i drugi. Prebacivanje zla nije samo prebacivanje, nego istodobno i množenje. U tom i jest varka zla. Običava da će se dogoditi oslobođenje kada ga prebacim na drugoga, a kada to uistinu i učinim, osjetim kratkotrajni predah

i odmah potom se nađem s dodatnim opterećenjem.

To se dogodi primjerice kada dijete razbije vaz. Majka je više ne može vratiti, ali zato može istući dijete. Dok svoj bijes iskaljuje na njemu, možda osjeća olakšanje.

No, već u sljedećem trenutku zlo se namnožilo. Vaza je i dalje razbijena, a uz to je i dijete dobilo batine. Od jednoga zla sada imamo dva, a moguće da je spremenjen teren i za dodatno, treće zlo, za svađu s mužem, primjerice.

Uzvratim li na zlo dobrotom, zlo je uništeno, ne prenosi se dalje i moje srce je sigurno od zloradosti. Samo ljubav spaljuje zlo i samo mu ljubav ne dopušta ni širenje ni trovanje vlastitog srca.

Zloradost, međutim, nije ovakvo množenje zla prebacivanjem na drugoga. Ona je drukčija lukavost zla. Uljulja me u svijesti kako sam nevina žrtva. Pogoden tuđim zlom ne odgovaram na njega. Kako nije uslijedio odgovor na zlo, srce počne misliti kako je nedavanje odgovora, neuzvratanje zla, dobro i kako sam zbog neodgovaranja na zlo moralno bolji od onog koji mi je nanio zlo. No, kako zlo uvijek traži odgovor, u trenutku kada ga ne dajem, moje srce počinje očekivati odgovor s neke druge strane. Tako se, nakon što sam se uljuljao u osjećaju vlastite nevinosti i pravednosti, uvjeravam da sam dobar samim tim što kao žrtva ne odgovaram na zlo. Moja dobrota je moja pasivnost. U tom je trenutku sve spremno da se srce poraduje svakom zlu koje može pogoditi mog neprijatelja.

To je opasan trenutak, jer sada je moguće početi vjerovati u Boga na demonski način. Bog se pretvara u mog potajnog osvetnika. Bog je osvetnik u moje ime. Bog po toj logici mora biti pravedan. On ne smije dopustiti da nevini trpe i da zločinci ostanu nekažnjeni pa će on kad-tad uzvratiti mom počinitelju sva njegova zla. Dogodili se da ga uisti-

nu pogodi zlo, moje srce zaigra jer u tom zlu prepoznaje Božju pravednost. „Ima Boga!“ je onda zloradi usklik Bogu osvetniku. Zloradost se oblači u vjersko ruho i pravda navodnom Božjom pravednošću. Ovdje više nije potrebna nevjera da bi me držala daleko od Boga. Ovdje je zloradost vjera u Boga osvetnika i ona je dalje od Boga, negoli nevjera koja Boga ne poznaje.

Kršćanska dobrota

Vrlo je važno uočiti kako je zloradost rezultat i konac procesa kojemu je u početku stajalo podnošenje zla. Zloradost ne stoji na početku. Čovjek se ne rada s emocijama zloradosti. Njemu je prirodnije da se raduje s radosnima i tuguje sa žalosnima. Sućut pokreće čovjeka na dobro, zloradost je nepokretna. Dobrota međutim nije nikada pasivnost i trpljenje.

Zlorado srce krije ranjeno srce. Nije dovoljno ne uzvratiti na zlo zlom i ne dati nikakav odgovor. Na zlo valja uzvratiti dobrotom. Zlo traži odgovor i ako mu ga ne damo počinje trovati našu dušu. Zlu se može uzvratiti zlom. Uzvratanje istom mjerom uistinu donosi i olakšanje. No, ono je kratka daha. Slijedi još veća zapetljanost zlom. Ali, zlu se može uzvratiti i dobrotom, ljubavlju i tako ga spaliti prije nego što me namami na prebacivanje i množenje ili mi zlom zarazi radost i učini me zloradim.

Uzvratim li zlom na zlo, ono se množi. Ne uzvratim li na zlo nikako, ono se doduše ne množi na drugome, ali moje srce pretvara u srce koje očekuje da netko drugi, a najbolje sam Bog, uzvratim na zlo koje sam ja podnio. Uzvratim li na zlo dobrotom, zlo je uništeno, ne prenosi se dalje i moje srce je sigurno od zloradosti. Samo ljubav spaljuje zlo i samo mu ljubav ne dopušta ni širenje ni trovanje vlastitog srca.

Kad je Krist visio na križu, u trenutku kada je zlo došlo do svog vrhunca, On je zavapio Ocu da oprost onima koji su bili uvučeni u nasilje. Nije umnožio zlo prebacivanjem na drugoga. No, nije ostao ni bez odgovora. Preuzeo je zlo i uništio ga ljubavlju. Molio je za oprost. Molitva za dobrotu i dobrota čuvaju srce od zloradosti, te podmukle lukavosti zla.

Može se činiti u prvi mah da je ova knjiga „Redovnici, jeste li sretni?“ iz strategijsko-tržišnih pobuda dobila ovaj izazovan naslov. Može se tako misliti. Pa kad bi tako i bilo, osobno čak ne vidim ni u tome ništa loše, neuobičajenim naslovom pobuditi zanimanje čitatelja. Zašto ne!

Prvo što mi pada na pamet a moglo bi biti eventualnim povodom ili (što je još neprihvatljivije) razlogom spomenutog čudenja jest to kao da još uvijek u podsvijesti mnogih naših suvremenika – a nažalost i nekih redovnika – dominira mišljenje po kojemu odlazak u samostan za svoj primarni cilj ima posebnu pobožnost, radikalni odmak od svijeta i odlučnost u zaboravu svoje osobe. Sve to pak često onemogućuje zauzetiju brigu oko sebe, a time i pitanje iz naslova ove knjige za redovnike i redovnice im nije dobro došlo. Razumljivo da to pitanje nije samo deplasiran upit, nego čak i provokacija.

Druga reakcija izazvana naslovom ove publikacije mogla bi biti kako je riječ o suvišnu ili čak neozbiljnu pitanju. Kao da bi sreća redovnika bila nešto što se samo po sebi razumije i jednom zauvijek stječe upravo oblačenjem habita. Prema takvoj percepciji, onaj tko postavlja takvo pitanje dovodi u pitanje osobu kojoj ga upućuje – u našem slučaju dotičnom redovniku ili redovnici. Takvo mišljenje bilo bi još poraznije nego li onaj prvi eventualni skeptični pristup.

Timothy Radcliffe, izabran godine 1992. na Vrhovnoj skupštini Reda propovjednika u Meksiku za 85. nasljednika sv. Dominika, u ovom izboru članaka, predavanja i govora uzima si upravo za zadaću – razumljivo iz perspektive dominikanske tradicije, ustrojstva Reda i ništa manje dominikancima vlastitog „iznenađujućeg govora“ – pokušati ući u trag sreći. I to ne bilo kojoj sreći, nego dalekosežnoj radosti specifičnog kršćanskog poslanja, posebice u kontekstu redovničkog poziva.

Dakle, radost o kojoj fr. Timothy govori i na koju potiče nije ona sreća uvriježena u mentalitetu većine naših suvremenika, koja se mjeri u kvaliteti doživljaja i koja je najvećim dijelom subjektivno obojena. Sreća koju autor pokušava orisati nije sreća trenutka ili sreća koja se traži bijegom od svijeta u smiraj samostanskih zidina odnosno usamljenosti redovničke sobe. Još manje je riječ o nekontroliranom smijanju ili o lutrijskom načinu dolaska do sreće. Život, naime, nije lutrija odnosno slu-

Redovnici, jeste li sretni?

Timothy RADCLIFFE, Redovnici, jeste li sretni? Duhovnost demokracije i inteligencija poniznog srca. (Dominikanska naklada istina, Nova obzorja 1, str. 242, Zagreb, 2001., cijena 70 KN/10,- euro).

čajnost, nego (osobni) dar koji treba oplemeniti, osmisliti, prožeti radošću.

Krizne točke redovništva

Učitelj Dominikanskog reda ne konstatira u svojim razmišljanjima krizu redovništva, no još manje želi poručiti da redovništvo „puca od sreće“.

Isuviše je autoru stran pesimističan govor da bi se upustio u lamentacije nad redovništvom, a još manje je sklon zatvoriti oči pred evidentnim manjkavostima i zabrinjavajućim tendencijama – naravno, u kontekstu Reda propovjednika. Vrlo otvoreno ukazuje na krizne i neuralgične točke u redovništvu, ne radi prokazivanja nego iz dobronamjernog pokušaja da pomogne izliječiti rane. Dakle, nije to govor s kažiprstom opominjanja ili samouvjereni nastup starješine, već dobrim dijelom vrlo osobna ispovijest „ranjivog propovjednika Radosne riječi“. Nisu velike izjave ili analitičnost ono što čovjeka osvaja dok čita ove retke nego nevjerovatna iskrena otvorenost, produhovljena blizina životu i konkretnom pojedincu. Nije to govor kritizera, a još manje razmišljanje s uvijek spremnim savjetom za svaku poteškoću ili nejasnoću.

Timothy Radcliffe skloniji je potruditi se naći primjereno pitanje, a ne ispravan odgovor. Jer originalnost se ne sastoji u dobro sročenoj tezi, nego u autentičnom življenju, a ono je uvijek zajedničko traženje bez klasifikacija na prvo-razredne, drugorazredne stavove, iskustva ili čak ljude. To između ostalog znači upravo s radosnom ozbiljnošću i zavidnom osjećajnošću – skupa sa svojim sugovornikom – nastojati pronaći ono „zrno istine koje čeka da bude otkriveno“, pogotovo kod proskribiranih osoba i u tzv. nemogućim slučajevima, pa i uz cijenu da sam dobijem etiketu čudaka, sanjara ili heretika.

Nema nedodirljivih tema

Sve je to na liniji utemeljitelja Dominikanskog reda, sv. Dominika, za kojega moderni životopisci običavaju reći da je po svom načinu života odavao dojam heretika, a koji je unatoč tome propovijedao kao i Crkva. Naime, ne smije se više isticati kako mi kršćani – a posebice mi redovnici – slijedimo nauk Isusa Krista,

nego bi naglasak trebao više biti na tome kako nastojimo nasljedovati njegov život. Ili riječima subrata Edwarda Schillebeeckxa formulirano, prednost treba dati ortopraksi a ne ortodoksiji. Zasigurno jedan takav odlučan i nadasve dosljedan hod u naviještanju Radosne vijesti dodiruje i neke tzv. tabue. Radcliffe se ne ustručava dirnuti i u tabue, pa i uz cijenu ne samo neugodnih pitanja, nego i neugodnih istina.

Da se razumijemo, ne sastoji se naša zadaća u tome da tražimo sreću, nego da tražimo razloge naše sreće, dakle sebe sretnoga. Naime, iskrenost je preduvjet za naš zdrav odnos prema Bogu; u protivnom će završiti u idolopoklonstvu. Iskrenost mora biti zdrava osnova u našim međusobnim odnosima, inače ćemo živjeti lažan život; i, u konačnici, iskren odnos prema sebi jest početak naše sreće. U suprotnom ćemo biti navjestitelji ideologije, a ne Radosne vijesti.

Za prakticiranje iskrenosti nije samo potrebno biti otvoren; za nju treba uložiti i vrijeme, svaki dan iznova, a ponekad i iz početka. Tek tada ćemo biti ljudi nade, sretni redovnici koji će biti i drugima i za druge radost. Jer bez iskrenosti prema sebi nema ni redovničkog ni ljudskog zanosa, nema ni nade a i sreća postaje nedokučiva našim životima i našim zajednicama. Naime, Radosnu vijest ne mogu plodonosno i autentično propovijedati osobe koje su frustrirane i koje su robovi svoje dvoličnosti, ljudi koji su nesretni.

A razloga za iskrenu sreću imamo vrlo mnogo, potrebno je samo otvoriti oči, osloboditi uši, raširiti ruke, a ponajvećma biti spremni otvoriti srce – pa i dok budete čitali ovu knjigu.

Frano Prcela, O.P.

Narudžbe:

Dominikanski provincijalat,
Kontakova 1, 10000 Zagreb,
tel.: 00385 01 2392-555, fax: 2336554.

FILIP ŠLJIVIĆ,
ČLAN REDA
MILOSRDNE
BRAĆE

Milosrdna braća služe potrebitima

Brat Filip Jozo Šljivić iz Dubrava kod Brčkog postao je članom Reda milosrdne braće sa sjedištem u Beču. Pored tri poznata redovnička zavjeta oni imaju i zavjet hospitalnosti odnosno služenja potrebitima, napose bolesnima. Žive karizmu sv. Ivana od Križa. Red ima oko 1500 braće u 45 zemalja.

Živa zajednica: *Filipe, reci nam nešto o sebi; kada si rođen, gdje, koje si škole završio i kako si došao u ovu zajednicu Milosrdne braće i zašto?*

Filip Neri: Na početku moram reći da je moje pravo ime Jozo, a dobio sam redovničko ime Filip Neri. Rođen sam prije 24 godine u Brčkom, župa Dubrave. Po završetku osnovne škole, koju sam pohađao u Dubravama do početka rata, a poslije u Županji, odlučujem se za svećenički poziv i upisujem se u nadbiskupijsko sjemenište u Zadru kao kandidat sarajevske nadbiskupije. Tu upoznajem mnoge redovničke zajednice. Čitajući jednu knjigu o sv. Ivanu od Boga saznajem nešto više o Redu milosrdne braće ili bolničkom redu sv. Ivana od Boga. Red je pretežno laička družba, što znači da su većina redovnika nesvećenici, iako među njima ima i svećenika, koji djeluju u službi bolesnima ili su duhovnici po samostanima milosrdne braće. Uz tri evangeoska zavjeta, čistoću, poslušnost i siromaštvo, Milosrdna braća imaju i četvrti zavjet, a to je hospitalitet. Pod tim pojmom podrazumijeva se svako karitativno djelo. To je zapravo ljubav i milosrđe zajedno na djelu za bolesne, stare, nemoćne i za sve koji trebaju njihovu pomoć. U pismenom kontaktu s tadašnjim provincijalom Milosrdne braće iz Austrije dobivam opširnije informacije o tom redu. U meni se budi duhovni poziv, da se i ja stavim u službu bolesnima i nemoćnima, kao brat redovnik. Nakon mature ulazim u Red milosrdne braće.

Braćo, činite dobro!

Žz: *Reci nam nešto o ovoj redovničkoj zajednici, kako je nastala, kada, tko ju je osnovao? Koje joj je poslanje?*

Filip: Red milosrdne braće utemeljio je sv. Ivan od Boga (1495. - 1550.), Portugalac, koji je djelovao u Granadi (Španjolska). On se u svijetu proćuo po svojoj izreci *Fate bene, fratelli* (Činite dobro, braćo). I danas, pet stoljeća nakon njegove smrti, njegova karizma živi, Red ima oko 250 modernih socijalnih ustanova u 45 država diljem svijeta u kojima radi oko 4000 suradnika i 1500 braće redovnika. Red milosrdne braće poznat je i u Hrvatskoj. Prije Drugog svjetskog rata imali su bolnicu na zagre-

bačkom Trgu bana Josipa Jelačića. Od nje je samo ostala kapela Ranjenog Isusa. Milosrdna braća rado bi u Hrvatsku i Bosnu ponovo došli, ali je prije toga potrebno više mladića koji bi se odlučili krenuti putem svetog Ivana od Boga.

Žz: *Koje su tvoje zadaće danas kao redovničkog brata?*

Filip: Trenutno pohađam višu medicinsku školu za diplomiranog bolničara u

upoznaje s redovničkim pravilima, konstitucijama i statutima Reda, povijest duhovnost i poslanje (karizma) Reda, te različita predavanja o redovničkom životu, etici i Sv. pismu. Uz sve to radimo u našim ustanovama kako bi što bolje upoznali naše poslanje. Poslije novicijata je polaganje jednostavnih zavjeta, koji se obnavljaju pet puta. Taj dio u našem Redu zove se „šolastikat“, u

Njemačkoj iako pripadam austrijskoj provinciji. Uz to imam praksu u bolnici. Kao redovnik vezan sam uz samostan koji ima svoj dnevni red. Trenutno sam zadužen za kontakt s mladićima iz Hrvatske i Bosne, koji se zanimaju za Red milosrdne braće, kako bih im na hrvatskom jeziku predstavio Red i odgovorio na pitanja koja ih zanimaju o redu.

Bolesnici posebna briga

Žz: *Možeš li nam iznijeti još neke podatke o svome Redu?*

Filip: Red, kako sam već rekao ima oko 1500 redovnika, od kojih su oko 150 svećenici a ostali su časna braća. U Austriji je međuprovincijski novicijat (tj. austrijska, njemačka i češka provincija imaju zajednički novicijat) u kojem su trenutno 4 novaka za austrijsku i 2 novaka za njemačku provinciju. Novicijat traje dvije godine, pred novicijatom imamo kandidaturu (probno vrijeme) koja traje najmanje 6 mjeseci. U kandidaturi su kandidati koji se upoznaju s Redom, koji nisu iz Austrije uče njemački jezik. Poslije kandidature je oblačenje, kandidat dobiva redovničko ime, te ulazi u novicijat. U novicijatu se intenzivnije

tom vremenu studiramo ili imamo neku drugu daljnju izobrazbu koja je povezana s poslanjem Reda, a to može biti bolničar, liječnik, menadžer za bolnice, psihijatar, socijalni radnik, apotekar, teolog, svećenik. Poslije petog obnavljanja zavjeta slijedi polaganje slavni ili vječnih zavjeta.

Žz: *Bi li volio da Ti se iz Hrvatske još netko pridruži, da se djelovanje obnovi u Hrvatskoj?*

Filip: Naravno da bih volio da mi se još netko pridruži, tko osjeća redovnički poziv kao časni brat u službi bolesnima, starima i nemoćnima. To je veoma zanimljiv poziv i ja osobno mogu reći da sam radostan i još se nisam pokajao što sam časni brat. Ako mi se još koji Hrvat pridruži sigurno će se Red obnoviti i u Hrvatskoj, a i Bosni. To je moj životni cilj, jer ja znam kakvo je stanje u bolničkim i socijalnim ustanovama u Hrvatskoj i Bosni. Dolazak Reda, koji ima tradiciju od oko 500 godina, u naše krajeve sigurno bi podigao medicinsku uslugu na višu razinu, jer uvjeti koje pružaju i načini rada Milosrdne braće na europskom su vrhu.

Razgovarao: Francisko Pavljuk

MARIO ROKO MARINOV, iz knjige: „Trenutak za tebe“, Matica hrvatska Primošten, 2002.

Bližnji

*Za pravu ljubav
nije uvijek potrebno samo dvoje.
Pravu ljubav živi i onaj
tko bližnjemu poklanja sebe
i srce svoje.*

Brodovi u luci

*Ako želiš uspješno ploviti
i svom cilju stići,
i ti trebaš imati luku
u kojoj se možeš odmoriti.*

Putevi

*Neki putevi, ceste i staze
što ljudske noge gaze,
ponekad su posute latima cvijeta.
Ali obično je posut trnjem
put kojim se krećem –
sred ovog svijeta.*

Ruke

*Čovječe, imaš ruke!
Da, samo ti, čovječe, imaš ruke:
I vrijedne i žuljave i spretne.
Samo ti možeš imati ruke:
Poštene, čiste i sretne.
Rukama svojim grliti možeš.
Možeš rukom pod ruku ići,
Potrebnom ruku dati
I bližnjem u nevolji prići.
A kada tvoje ruke
Od umora više ne mogu,
Tada se molitvom žarkom
Obrati svojem Bogu.*

*Gospodine, Tvoje su ruke za mene raspete bile.
Razapni i Ti moje,
Da bi i moje ruke drugima korisne bile,
Kao i ruke Tvoje.*

*Budi uvijek sa mnom, da bi i ruke moje
Bile blagoslov za druge,
Kao i ruke Tvoje.*

Mario R. Marinov

Trenutak za tebe

Znoj, suze i bol

*„U znoju lica svoga jesti ćeš kruh svoj“
i u porođajnim bolima radati djecu svoju.
Tako je bilo u početku,
a i danas je tako:
znoj, suze i bol.
Za svaki uspjeh znoj,
a svaku radost prati i bol.
I nema prave sreće
bez suze u oku tvom.
Ni do uspjeha pravog
nećeš doći
bez znoja
na licu svom.
Ni radosti prave nema
ako ne znaš
što je patnja i bol.*

Vrijeme

*Gospode, pitam se, što je to vrijeme?
Odgovor nalazim u tovoj riječi.
Kad si rekao: „Neka bude!“
tada je sve počelo teći,
tada je počelo teći i vrijeme.
Sada imamo vrijeme prošlo,
vrijeme sadašnje i buduće.
Koliko je vremena prošlo
od tvog prvog: „Neka bude!“,
to samo ti, Gospode, znaš,
ali to progoni i ljude.
Sadašnje vrijeme
samo je trenutak
između vremena prošlog i budućeg.
I vrijeme će trajati tako dugo,
dok ti, Gospode, opet ne rekneš:
„Neka bude!“*

Prava ljubav

*Ako je mržnja kao požar usred ljeta,
Ljubav je cvijet što raste i cvjeta.
Za mržnju ne treba ni napora ni rada.
Ona se sama po sebi razvija i raste
Do požara mržnje i rata.
Ljubav se, naprotiv, ne razvija sama.
Prava se ljubav rodi,
Ali se uporno njeguje i stvara.
I dok se mržnjom ubija čovjeka
I razara svijet,
Ljubavlju se stvara novoga čovjeka
I gradi bolji svijet.
Možeš imati sva bogatstva svijeta:
Ljepotu, mladost, slavu, raskoš,
I mnoštvo djece svoje,
Ali samo je prava ljubav
Sve bogatstvo tvoje.
Zalijevaj je rosom nježnosti.
Njegovaj je pažnjom, u skromnosti.
Čuvaj je snagom vjernosti.
Cijeni je iznad svake vrijednosti.
Neka u vrtu našega života
Cvijeće ljubavi raste.
Samo će takav svijet biti ljepši
Za me i za te.*

Narudžbe: Mario R. Marinov, Podbielskistr. 68, 30177 Hannover

Brief des Delegaten

Liebe Leserinnen und Leser der Lebendigen Gemeinde,

Die Kirche sieht sich, und zwar nicht nur in unserer Zeit, mit dem Problem des Priestermangels konfrontiert. Dieses Problem beschäftigt sowohl die katholische Kirche in Deutschland, in der wir tätig sind, als auch unsere Heimatkirche. Es wird von Jahr zu Jahr schwieriger werden, Priester aus der Heimat für die Pastoralarbeit in den kroatischen katholischen Missionen zu bekommen, weil es einfach keine geben wird. Das ist Grund genug, über die Frage: Wie soll es weitergehen? nachzudenken. Über die Gründe nachzudenken, die zu diesen Problemen geführt haben, würde uns an dieser Stelle zu weit weg führen, denn letztere sind sehr vielschichtig und kompliziert. Es gibt auch keine Patentlösungen. In einigen Regionen versuchen die Ortskirchen durch verschiedene Umstrukturierungen dem Problem zu begegnen, indem sie Seelsorgeeinheiten einführen oder Pastoralräume schaffen, die mehrere bisherige klassische Gemeinden umfassen und von pastoralen Teams geleitet werden sollen, an deren Spitze der Priester steht. Auf der anderen Seite sind auch solche Meinungen zu vernehmen, denen zufolge der Priestermangel auch gar nicht so ein großes Problem darstellt, da sich von Jahr zu Jahr auch der Priesterbedarf verringert (es gibt immer weniger Gläubige, die regelmäßig an den sonntäglichen heiligen Messen teilnehmen) oder letztere nicht gut verteilt sind (Dienste verrichten, die auch Laien verrichten können).

Die katholische Kirche in Deutschland führt jedes Jahr zwei Zählungen der Gläubigen durch, die an den sonntäglichen heiligen Messen teilnehmen; zum einen im Frühling und im Herbst. In Deutschland wird ersichtlich, dass parallel mit dem Sinken der Zahl der Priester und Ordensleute auch die Zahl der Gläubigen abfällt, die regelmäßig an den Sonntagen den Gottesdienst besuchen. Aus dem Sekretariat der Deutschen Bischofskonferenz erfahren wir, dass im Jahre 1999 von 100 Katholiken den sonntäglichen Gottesdienst 16,6 Prozent besuchten, während nur ein Jahr früher

Ministranten und geistliche Berufe

Vielleicht sollten wir uns an die Praxis der hiesigen Ortskirche gewöhnen und regelmäßig (zwei Mal im Jahr) eine Zählung durchführen und die Angaben in unseren Jahresstatistiken anführen so wie wir das bereits jahrelang für die Zahl der Gläubigen auf dem Gebiet unserer Missionen tun.

dieser Prozentsatz etwas höher lag, nämlich 17,1 Prozent und vor zwölf Jahren, also 1990, noch 21,9 Prozent der Gläubigen den Sonntagsgottesdienst besuchte.

Obwohl Statistiken keine Probleme lösen, denke ich dennoch, dass es auch für uns hier in den kroatischen katholischen Missionen an der Zeit ist, zu versuchen, die genaue Zahl der Gläubigen zu ermitteln, die an den Sonntagsgottesdiensten teilnehmen. Mit genauen Angaben in die Öffentlichkeit zu treten, wäre von mehrfachem Nutzen. Wir würden jeglichen Manipulationen aus dem Wege gehen und wir könnten, was noch wichtiger ist, auf diese Weise die künftige Pastoralarbeit leichter planen. Man hört oft unter uns kroatischen katholischen Priestern und Gläubigen, dass wir von allen anderen Nationen noch am besten den Sonntagsgottesdienst hier in Deutschland besuchen. Inwieweit ist das statistisch richtig? Vielleicht sollten wir uns an die Praxis der hiesigen Ortskirche gewöhnen und regelmäßig (zwei Mal im Jahr) eine Zählung durchführen und die Angaben in unseren Jahresstatistiken

Es ist Zeit, dass wir in Zukunft mehr Zeit, mehr Arbeit und Mittel in die Arbeit mit den Ministranten investieren in der Hoffnung und im Glauben, dass der Herr einige von Ihnen in das Priesteramt oder den Ordensdienst beruft.

anführen so wie wir das bereits jahrelang für die Zahl der Gläubigen auf dem Gebiet unserer Missionen tun.

Wenn wir über das Problem des Priestermangels sprechen, so ist es schade, dass die katholische Kirche in Kroatien und Bosnien-Herzegowina nicht die exakte Anzahl ihrer Gläubigen angibt und den Prozentanteil derer, die den Sonntagsgottesdienst besuchen. Die großen Jahrestreffen der Jugendlichen auf Bundesebene, die zahlreichen Marienwallfahrten auf regionaler oder nationaler Ebene, an Weihnachten, eucharistische Kongresse u. a. spiegeln nicht die wahre Lage der Dinge wider, sondern führen uns, im Gegenteil, zu zahlenmäßigen Irrtümern. Jede Pfarrgemeinde

für sich und alle zusammen spiegeln das wahre Bild und die wahre Sachlage wider. Genaue Angaben und Statistiken würden uns helfen, das Problem des Priestermangels und der richtigen Verteilung der Priester sowie der Dienste, die sie verrichten, zu erkennen. Für das Problem des Priestermangels in den Gemeinden anderer Muttersprache tragen nicht nur die Heimatkirchen Verantwortung sondern auch wir selbst. Dieser Vorwurf ist oft sowohl seitens der Heimatkirche als auch seitens der deutschen katholischen Ortskirche zu hören.

Was sollen wir tun? Das Gebet für geistliche Berufe ist sicherlich das effektivste Mittel, aber wichtig sind auch andere Formen der Arbeit bezüglich der Förderung geistlicher Berufe, insbesondere in der heutigen Zeit, in der es immer schwerer geworden ist, junge Leute für den Priester- oder den Ordensberuf zu begeistern.

Eine der am erprobtesten und vielleicht erfolgreichsten Arten der Arbeit für geistliche Berufe ist wohl die Arbeit mit Ministranten. Sie sind uns am nächsten. Sie sind Sonntags und Feiertags am Altar. Eine feierliche und gut vorbereitete Liturgie kann sie begeistern. Die Art, wie wir als Menschen und Gläubige an sie herantreten, spielt sicherlich eine große Rolle. Als Delegat habe ich alle unsere kroatischen katholischen Missionen in Deutschland besucht und den Sonntagsgottesdienst gefeiert, wo ich auch einen kleinen Einblick in die Arbeit mit Ministranten bekommen konnte. Es ist nicht meine Absicht und das ist auch nicht der Sinn meines Schreibens, die Arbeit mit den Ministranten zu kritisieren, aber ich muss dennoch bemerken, dass wir in andere Bereiche viel mehr Eifer gesteckt, viel mehr Geld und Zeit investiert haben als wir das in einem so wichtigen Bereich wie der Ministrantenarbeit tun. Es ist Zeit, dass wir in Zukunft mehr Zeit, mehr Arbeit und Mittel in die Arbeit mit den Ministranten investieren in der Hoffnung und im Glauben, dass der Herr einige von ihnen in das Priesteramt oder den Ordensdienst beruft.

Liebe Leserinnen und Leser, ich wünsche Ihnen alles Gute und grüße Sie bis zur nächsten Ausgabe Ihres und unseres Blattes.

Ihr P. Josip Klarić

AUSSTELLUNG
IN BERLIN –
KROATISCHE
SCHRIFTDENKMÄLER
UND DRUCKE
DURCH
JAHRHUNDERTE

Drei Schriften –

Die Ausstellung DREI SCHRIFTEN – DREI SPRACHEN, Kroatische Schrift-
denkmäler und Drucke durch Jahrhunderte ist die bisher umfangreichste
Darstellung der kroatischen Schriftkultur vom frühen Mittelalter bis zum
Ende des 20. Jahrhunderts. Neben den Exponaten aus Kroatien werden
auch einige wertvolle Stücke aus den Beständen der Staatsbibliothek
zu Berlin sowie anderen deutschen Bibliotheken ausgestellt.
Die Ausstellung wurde am 25. April 2002 eröffnet.

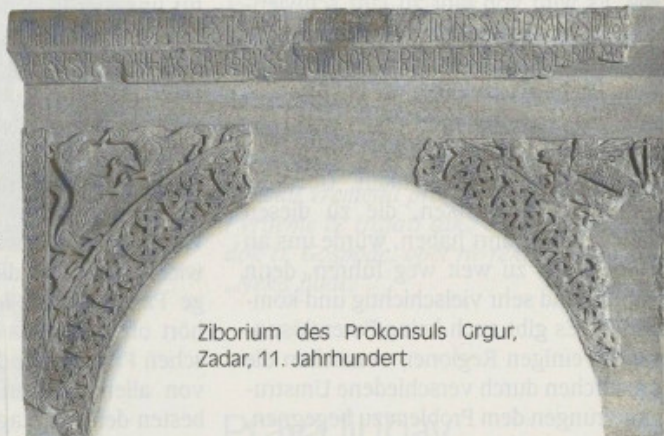
Mitte des 9. Jahrhunderts entwarf
der Slawenapostel Kyrill die glagoliti-
sche Schrift, um die Slawen im Mähri-
schen Reich zu missionieren. Sie ver-
wandten dafür Zeichen, die an kein
bekanntes Alphabet erinnern. Gleichzei-
tig entwickelte sich im Bulgarischen
Reich in einem langen geschichtlichen
Prozess die kyrillische Schrift. Als Vorla-
ge diente die griechische Unzialschrift.
Beide Schriften waren zunächst parallel
im Gebrauch. Nach und nach wurde bei
den orthodoxen Slawen (Russen,
Weißrussen, Ukrainer, Serben, Bulga-
ren, Makedonier, Montenegriner) die
glagolitische Schrift durch die kyrillische
verdrängt. Bei den katholischen Slawen
(Polen, Tschechen, Slowaken, Slowe-
nen) setzte sich gegen die beiden slawi-
schen Alphabete schon im ausgehenden
Mittelalter die lateinische Schrift durch.

Bei den katholischen Kroaten waren
alle drei Schriften bis in die jüngste Ver-

gangenheit neben-
einander und in vie-
len Fällen miteinander
im Gebrauch. In
drei Schriften wur-
den auch drei Spra-
chen geschrieben.
Die drei Schriften
und die drei Spra-
chen galten als
ebenbürtig. Folgen-
de Kombinationen
tauchen auf:

*Glagolitische
Schrift – Kirchen-
slawisch, Kroatisch Kyrillische Schrift –
Kirchenslawisch, Kroatisch Lateinische
Schrift – Latein, Kroatisch*

Alle sechs Varianten sind in großer
Zahl als Handschriften oder gedruckte
Bücher vorhanden. Meistens wurde
einer Variante der Vorzug gegeben, aber

Ziborium des Prokonsuls Grgur,
Zadar, 11. Jahrhundert

es gibt Beispiele von einer Sprache in
zwei Schriften, oder zwei Schriften in
zwei Sprachen, oder drei Schriften in
einer Sprache und der Möglichkeiten
und Beispiele gibt es noch viele.

Die glagolitische Schrift

Mit der glagolitischen Schrift kam
auch das Kirchenslawische nach Kroati-
en. Modifiziert wurde es bis zum 20.
Jahrhundert gedruckt und für religiöse
Belange genutzt. In weltlichen Angele-
genheiten fand die kroatische Volksspra-
che recht früh Eingang in die glagoliti-
sche Literatur, die mit der Zeit alle Berei-
che des öffentlichen und privaten
Lebens erfasste. Zu den Eigenheiten der
kroatischen glagolitischen Schrift zählt
ihre eckige Form. Im Nordwesten Kroa-
tiens, wo die Zentren des glagolitischen
Buchdrucks lagen, ist nach dem Zusam-
menbruch des Kommunismus das Inter-
esse an der glagolitischen Schrift in den
letzten zehn Jahren gestiegen. Heute
gehört das Erlernen der glagolitischen
Schrift wieder zum Unterrichtsstoff.

Die kyrillische Schrift

Wie bei der glagolitischen Schrift
stammen auch die ersten kyrillischen
Denkmäler in Kroatien aus dem 11.
Jahrhundert. Die kyrillische Schrift war
bis ins 19. Jahrhundert im öffentlichen

Gebührenden Platz nehmen in
der Ausstellung auch die deutsch-
kroatischen Kulturbeziehungen ein,
von denen es zahlreiche Zeugnisse
aus vielen Jahrhunderten gibt.
Allein in Köln wurden die lateini-
schen Werke des europäischen
Humanisten und kroatischen Dicht-
ers Marko Marulić mehrmals ver-
legt. Kroatische Protestanten druck-
ten in allen drei Schriften Mitte des
16. Jahrhunderts in Urach bei
Tübingen 26 Bücher in mehr als
25.000 Exemplaren. Zur selben Zeit
wirkte in Magdeburg der Begründer
der protestantischen Hermeneutik
Matthias Flacius Illyricus, ein kroa-
tischer Gelehrter aus Istrien, der
zum engeren Kreis von Martin
Luther gehörte. Dem großen Einfluß
der deutschen Sprache auf die jün-
gere kroatische Literatur und Publi-

zistik ist ein bedeutender Teil der
Ausstellung gewidmet. So erschien
beispielsweise die erste kroatische
Zeitung 1789 in deutscher Sprache
in Zagreb. Es wurde auch an die
Übersetzungen aus beiden Sprachen
und damit der gegenseitigen Rezep-
tion gedacht. Am Ende des Rund-
gangs werden mit den jüngsten Ver-
öffentlichungen Einblicke in die all-
erneuesten Entwicklungen und Ten-
denzen der kroatischen Literatur
gewährt.

So kann der kritischen Fachwelt
eine wissenschaftlich fundierte und
dem breiten Publikum eine
anschauliche und sehenswerte
Sammlung von rund 300 Ausstel-
lungsstücken gezeigt werden, die in
drei Schriften und drei Sprachen
einen Zeitraum von tausend Jahren
umspannt.

drei Sprachen

Bereich in gleicher Weise und für persönliche Notizen oder private Aufzeichnungen oft bevorzugt im Gebrauch. Neben vielen Eigenheiten in orthographischer Hinsicht zeichnete sie sich auch durch die eckige Form aus, weswegen sie als Sonderschrift gilt. Sie war hauptsächlich in Bosnien und im südlichen Kroatien verbreitet. Dank der ser-

geprägt war. Die Mehrsprachigkeit bedeutete aber nicht, die einzelnen Sprachen oder Schriften wären im Gebrauch streng voneinander getrennt gewesen. Sechs verschiedene Varianten wurden je nach Bedarf miteinander kombiniert. Dadurch ergaben sich viele Berührungspunkte. Das Miteinander beeinflusste und formte nicht nur die Gebildeten jener

Altarbalken mit der Aufschrift „Branimir“, Muć Gornji bei Sinj, 9. Jahrhundert

bischen Minderheit (5%) ist die kyrillische Schrift als serbische Kyrilliza in Kroatien weiterhin präsent.

Die lateinische Schrift

Um 800 nach Christus läßt der kroatische Fürst Višeslav seinen Namen in ein Taufbecken meißeln, auf dem in lateinischen Buchstaben und lateinischer Sprache sein Glaubensbekenntnis steht. Schon aus dieser frühen Zeit stammt das erste kroatische Schriftdenkmal. Andere fürstliche und königliche Inschriften und Urkunden oder Statute von Ortschaften und Städten folgten. Jedoch bis ins 13. Jahrhundert wurde die lateinische Schrift nur für die lateinische Sprache verwandt und erst ab dem 14. Jahrhundert auch für die kroatische Volkssprache. Im Laufe der Zeit gewannen die lateinische Schrift und die kroatische Volkssprache immer mehr an Bedeutung. Im 19. Jahrhundert ging es nur noch darum, welche kroatische Mundart die Grundlage der gemeinsamen Literatursprache und welche Orthographie die lateinische Schrift bekommen würde. Die Entscheidung fiel zugunsten der Sprache von Dubrovnik und der Orthographie von Ljudevit Gaj.

Mehrsprachige Literatur

Die drei Schriften und Sprachen brachten es mit sich, dass die kroatische Kultur über Jahrhunderte polyglott

Zeit, sondern auch einfache Leute. Es trug wesentlich zur Entstehung einer toleranten Sprach- und Schriftkultur bei.

Die kirchenslawische Sprache

Sie zählte im Mittelalter zu den heiligen Sprachen und war bei den Kroaten eine der Kirchensprachen. Dennoch veränderte auch sie sich im Laufe der Zeit. Je mehr sich das Kroatische vom Kirchenslawischen entfernte, desto unsicherer wurden die Schreiber und Drucker. So flossen zwangsläufig Kroatismen mit ein, die wichtige Hinweise auf die Herkunft der Handschriften und Bücher geben. Das erste kroatische Buch wurde in kirchenslawischer Sprache und glagolitischer Schrift gedruckt. Es war ein Missale ohne Hinweis auf Drucker oder Druckort und wurde am 22.2.1483 fertiggestellt.

Die lateinische Sprache

Kroatien liegt auf altem römischen Boden. Als im 6. Jahrhundert die Kroaten dort eindrangen, fanden sie in den Städten an der Adriaküste eine Bevölkerung vor, die lateinisch sprach. Durch die Christianisierung wurde die lateinische Sprache bei den Kroaten heimisch. Der Klerus und die Adligen bedienten sich ihrer. Über tausend Jahre war sie im regen privaten und öffentlichen Gebrauch. Um 800 steht sie auf dem Taufbecken des Fürsten Višeslav und

erst im 19. Jahrhundert wurde sie als Amtssprache aufgegeben. Sie war aber auch die Sprache der Wissenschaft und Kultur. Die kroatische Dichtung der Renaissance in lateinischer Sprache ist im gesamteuropäischen Rahmen ein fundamentaler Beitrag zu dieser Epoche. Der Gedichtband *Elegarium et carminum libri tres*, Venedig 1477, von Juraj Šižgorić machte bei den gedruckten Büchern den Anfang.

Die kroatische Sprache

Die ersten Belege finden sich aus dem 11. Jahrhundert in glagolitischer und kyrillischer Schrift. In lateinischer Schrift ist sie im 14. Jahrhundert nachgewiesen. Erstes gedrucktes Buch in kroatischer Sprache ist das Lektionar des Bernardin Splićanin, Venedig 1495. Sechszwanzig Jahre später (1521) kam dann auch das erste kroatische Dichterwerk *Judita* von Marko Marulić ebenfalls in Venedig heraus. In den nächsten Jahrhunderten gab es in Kroatien mehrere Zentren und damit mehrere Mundarten, in denen die Literatur erschien. Im 19. Jahrhundert war die Zeit reif, eine gemeinsame Literatursprache zu wählen. Man hatte sich wegen ihrer Bedeutung für die Sprache der Dichter Dubrovniks entschieden.

Dr. S. Lipovčan, Zagreb
Dr. Z. Plepelić, Berlin

Die Ausstellung ist ein Projekt des Ministeriums für Kultur der Republik Kroatien.

Die Ausrichtung übernahmen die National- und Universitätsbibliothek Zagreb und das Altslawische Institut aus Zagreb in Zusammenarbeit mit der Staatsbibliothek zu Berlin. Koordination: ERASMUS-Verlag für Wissenschaft und Kunst, Zagreb.

Zur Ausstellung erscheint das Begleitbuch *DREI SCHRIFTEN – DREI SPRACHEN*, das neben Fachbeiträgen zu den einzelnen Segmenten (Autoren: Prof. Dr. Radoslav Katičić, Dr. Wolfgang Kessler, Dr. Anica Nazor, Prof. Dr. Josip Bratulić, Prof. Dr. Mirko Tomasović, Prof. Dr. Koraljka Kos, Prof. Dr. Krešimir Nemec, Dr. Srećko Lipovčan, Dr. Josip Stipanov, Dr. Zvonko Plepelić, Mr. Ivan Kosić) auch einen Katalog mit Farbphotos enthält.

Wissenswert

Was nützt es zum Beispiel einem Menschen, wenn er von seinen Mitmenschen die Geburtstage, Schulbildungen und Essgewohnheiten weiß, aber diesen Menschen in Distanz begegnet?

Es erstaunt immer wieder von Neuem, was heute junge Menschen, aber auch bereits Kinder, nicht alles an Wissen besitzen. Teilweise wissen letztere mehr als ihre erwachsenen Vorbilder und so kann es beispielsweise nicht selten vorkommen, dass der Schüler oder die Schülerin dem Lehrer zeigen muss, wie das ein oder andere Problem schneller auf dem Computer zu lösen ist oder es passiert immer häufiger, dass der Sohn oder die Tochter für die Eltern den neuen Fernseher oder das neue Handy einstellt. Es kommt einem manchmal so vor als ob die Jungen mehr wüssten als die Alten.

Dass enorm viel Wissen und Wissensdrang, und zwar nicht nur technisches Wissen oder Know-How, in den jungen Menschen steckt hat mich auf der 20. kroatischen Bibelolympiade am 27.4.02 in Offenbach erneut verblüfft. 300 kroatische Mädchen und Jungen im Alter zwischen 14 und 18 Jahren haben auf erstaunliche Weise ihr Wissen zum Thema „Das Sakrament der Taufe“ bezeugt und dazu noch in einer Sprache, die für viele von ihnen längst nicht mehr Muttersprache sondern eher Fremdsprache ist. Die Leistung und Begeisterung,

die diese Jugendlichen in Offenbach an den Tag gelegt haben, verlangen großen Respekt. Wissen und Wissenschaft ist für mich immer auch eine Form menschlicher Kreativität. Bereits die Aller kleinsten praktizieren täglich Wissenschaft, wenn sie ihre Eltern mit höchst philosophischen Fragen bohren, auf die auch letztere so spontan nicht immer eine Antwort finden können. Es geht dabei um Wissen zu Fragen, die schon immer bestehen: Woher kommen wir? Wohin gehen wir?

Wissen hat in unserer heutigen Informationsgesellschaft einen hohen Wert und auch die Bereitschaft zum sogenannten lebenslangen Lernen drängt sich als Muss immer mehr in den Vordergrund. Wir wissen immer mehr in immer kürzeren Zeitabständen, gelangen zu immer mehr Erkenntnissen, aber unsere Sicherheit ist immer vorläufig, jede Erkenntnis kann schon morgen über den Haufen geworfen werden oder eröffnet eine weitere Flut von offenen Fragen in dem unendlichen Meer der Wahrheit.

Wissen ist Macht! Die Graffiti-Leute meinen dazu, dass „nichts wissen auch nichts macht“. Meine Meinung dazu ist,

dass ein gutes Ge-wissen auch das beste Wissen nicht ersetzen kann. In diesem Zusammenhang fällt mir auch das Wort Weisheit ein, das laut Lexikon über reine Erkenntnis hinaus geht und „auf Wissen um Ursprung, Sinn und Ziel der Welt und des Lebens sowie um die letzten Dinge gegründet ist“. Weisheit ist für mich jemand, der souverän mit den eigenen Grenzen umzugehen weiß, mit dem was er nicht weiß. Großzügig im Denken. Tolerant. Nicht die Mauer: Wer nicht für mich ist, ist gegen mich errichtet, sondern ganz bewusst zu verstehen versuchen, was den anderen bewegt, ist für mich Sinnbild der Weisheit. Weisheit ist für mich nicht unbedingt jemand, der außer einem Spezialthema sonst nicht viel weiß. Bildung sehe ich nicht darin, wenn jemand wohl alle Sehenswürdigkeiten in den Ländern dieser Welt kennt, aber beispielsweise blind ist für Unrechtsstaaten und Folterpraxis in den besuchten Ländern.

Damit soll natürlich nicht der unermessliche Wert des Wissens und einer guten Bildung geschmälert werden. Alles Wissen ist gut, das dem Menschen wirklich nützt, das er verwerten kann. Dennoch bleibt für mich noch die letzte Frage offen, ob nicht ein ganz anderes Wissen für die Menschen wichtig wäre: Was nützt es zum Beispiel einem Menschen, wenn er von seinen Mitmenschen die Geburtstage, Schulbildungen und Essgewohnheiten weiß, aber diesen Menschen in Distanz begegnet?

DUISBURG Ein großes Dankeschön

Anlässlich des 40. Hilfstransportes der „Bosnienhilfe“ in Trägerschaft des Caritasverbandes Duisburg

Über Herrn Hölz und sein Team an ehrenamtlichen Helfern ist schon häufig berichtet worden. Ich war des häufigeren Augenzeuge und selbst auch Helferin im Vorfeld einiger Hilfstransporte. Solch ein Maß an Solidarität für Menschen in Not aufzubringen ist in der heutigen Zeit sicherlich keine Selbstverständlichkeit. Es ist dem unermüdlichen Herrn Hölz und seiner lieben Ehefrau zu verdanken, dass die „Bosnienhilfe“ auch heute noch, wo es doch so viele Krisenherde auf der ganzen Welt gibt, funktioniert.

Viele Bekannte und Freunde, Priester, Familien und soziale Einrichtungen die ich aus Bosnien und Herzegowina kenne, möchten sich auf diesem Wege bei Herrn Hölz und seinem Helferteam für seine unermüdliche Hilfe bedanken und ich

wurde gebeten diesen Dank an dieser Stelle zu überbringen. In Bosnien und Herzegowina herrscht auch heute noch, sieben Jahre nach Kriegsende, eine teilweise unbeschreibliche Armut, von der insbesondere Familien, Kinder und alte Menschen betroffen sind. Es ist ein aus meiner Sicht zu überbietender Akt von christlicher Menschen- und Nächstenliebe, von Solidarität und Unterstützung, der von allen Beteiligten der „Bosnienhilfe“ geleistet wird. Auch möchte ich diese Gelegenheit dazu nutzen, meinen Bekannten, Freunden und Nachbarn aus Duisburg-Kasselerfeld und den dortigen Firmen und Geschäften meinen aufrichtigen Dank auszusprechen. In der Vorweihnachtszeit 2001 haben all diese Menschen einen finanziellen Beitrag dazu geleistet,

Frau Danica Rup (links), Helferin in Not

dass wir einen neuen Computer mitsamt Drucker anschaffen konnten und diesen der Redaktion der katholischen Monatszeitschrift „Svjetlo riječi“ in Sarajevo als Spende haben zukommen lassen können.

Ich hoffe, dass wir wie bisher auch weiterhin auf alle anderen Helferinnen und Helfer in dieser wichtigen Sache werden zurückgreifen können und dafür gebührt Ihnen unser allergrößter Respekt.

Danica Rup, Duisburg

Bruno Bušić – branitelj hrvatskog identiteta

Josip Jurčević, Bože Vukušić, Vlado Šakić:

„Bruno Bušić – branitelj hrvatskog identiteta“.

Hrvatska uzdanica, Zagreb 2001. str. 128, ISBN 953-98676-0-6

U godini kada se navršila trideseta obljetnica „Hrvatskog proljeća“, u izdanju *Hrvatske uzdanice* izašla je knjiga grupe autora o životu i djelovanju istaknutog hrvatskog patriota i proljećara, borca za slobodnu Hrvatsku, Ante Brune Bušića. Autori knjige *Bruno Bušić – branitelj hrvatskog identiteta* (str. 128) su dr. Josip Jurčević, Bože Vukušić i dr. Vlado Šakić. Sam naslov knjige primjereno je izabran i njime je simbolično naznačen životni credo ove istaknute i osebuje povijesne osobe.

Bruno Bušić zaista je cijeli svoj život posvetio obrani i promociji pozitivnih sastavnica hrvatskog kulturnog i nacionalnog identiteta. Njegov je život obilježen poštovanjem tradicionalnih vrijednosti hrvatskog društva te usmjerenjem prema ustrajnoj borbi za oživotvorenje davnašnjeg sna hrvatskog naroda obnovi samostalne i suverene Države Hrvatske. Za taj je san bio spreman ići do krajnjih granica. I pod cijenu žrtve vlastitog života nije odustajao od zamišljenog cilja. U vremenu u kojem je živio, u kojem je totalitarni režim komunističke Jugoslavije gušio bilo kakvu klicu domoljubne i demokratske svijesti, ostao je nepokolebljiv i uspravan branitelj hrvatskog nacionalnog identiteta.

Meta Udbe

Stoga je upravo u Bruni Bušiću oligarhija komunističke partije prepoznala jednog od glavnih neprijatelja. Upravo je on bio jedan od najgorljivijih zagovornika demokratizacije društva u okviru hrvatskoga nacionalnoga pokreta s kraja šezdesetih i početka sedamdesetih godina XX. st. Nakon sloma hrvatskog nacionalnog pokreta iz 1971. i odlaska u političko progonstvo nije prestao djelovati. Naprotiv, oživotvoruju se njegova domovinska politička promišljanja. Upravo će djelovanje među hrvatskim iseljeništvom biti od strane jugoslavenske tajne policije UDBe prepoznato kao najopasnije po sigurnost Jugoslavije i ovisnicom za odluku totalitarne vlasti o njegovoj likvidaciji. Iako su jugoslavenske komunističke vlasti mislile da će

ubojstvom Brune Bušića među hrvatskim iseljeništvom umanjiti želju za stvaranjem samostalne hrvatske države, polučeno je protučinjak. Brunina smrt u Parizu samo je pojačala želju hrvatskog naroda za slobodom.

Bušićeva ruka na Hrvatskoj

Danas kada je samostalna Republika Hrvatska realnost i kad smo svjedoci oživotvorenja ideja Brune Bušića, potrebno je ponovno reafirmirati vrednote koje je zastupao. Upravo to bila je želja autora koji su priredili ovu knjigu. Osim što je Bušić kao branitelj hrvatskog identiteta, crpio snagu iz dubokog domoljublja, temeljio ga je i na znanstvenim

Danas kada je samostalna Republika Hrvatska realnost i kad smo svjedoci oživotvorenja ideja Brune Bušića, potrebno je ponovno reafirmirati vrednote koje je zastupao.

spoznajama do kojih je došao tijekom šezdesetih godina u Institutu za historiju radničkog pokreta kao suradnik dr. Franje Tuđmana. Ova knjiga zasigurno neće osvijetliti sve strane osobnosti Brune Bušića, ali će pomoći pri ispravljanju nepravde zaborava koju je pokušala, kroz sve godine postojanja bivše komunističke Jugoslavije, nametnuti UDBA.

Prvi članak u knjizi priredio je dr. Josip Jurčević, pod naslovom *Značenje Brune Bušića u suvremenoj hrvatskoj povijesti* (str. 13–39). Drugi članak u knjizi rad je Bože Vukušića, a naslov ovoga podpoglavlja je *Bruno Bušić – simbol nacionalnog otpora* (str. 39–97). Treba naglasiti kako je najveća vrijednost ovoga članka u mnogobrojnim do sada neobjavljenim svjedočanstvima o Bušićevu životu. Autor je vrlo dobro u članku prezentirao spletke jugoslavenske tajne policije Udbe oko skrivanja činjenica o nasilnoj smrti Brune Bušića. Treći rad priredio je dr. Vlado Šakić, pod naslovom *Bušićeva ruka na Hrvatskoj* (str. 97–123). Kako je vidljivo, autori knjige *Bruno Bušić – branitelj hrvatskog identiteta* nisu je zamislili kao jedinstveno djelo, već je ona proizvod tri

samostalna i zaokružena rada. Svaki autor daje svoj doprinos valorizaciji osobe i djela Brune Bušića. Iako su dva od tri rada nastala prije nekoliko godina (Jurčević, Šakić op. K.B.) i bila su pripremljena za objavljivanje u knjizi mnogo šireg kruga hrvatskih znanstvenika, koja je trebala dati cjelovitu sliku o životu i radu Brune Bušića, ta knjiga nikad se nije pojavila pred hrvatskom čitalačkom publikom. Stoga su autori na poticaj izdavača *Hrvatske uzdanice* ustupili svoje ranije napisane članke, kako bi se i u ovoj, kraćoj verziji, barem djelomično istaknula velika vrijednost Brune Bušića, ali i vrijednost univerzalnih ideja koje je zastupao i koje bi se trebale utjeloviti kao temeljni kamen suvremenoga hrvatskog društva.

Knjiga *Bruno Bušić – branitelj hrvatskog identiteta* završava potresnim svjedočanstvom isusovca prof. dr. Vladimira Horvata o atentatu na Bruna Bušića i Matu Kokića u Parizu 1978., odnosno 1981. godine. Prof. dr. Hrovat iznio je svoja sjećanja na parišku sahranu Brune Bušića, a prisjetio se i pojedinačnu koji su dostojno ispratili ovoga velikog hrvatskog patriota, iako su bili pod prismotrom francuskih i jugoslavenskih tajnih službi. Na kraju, umjesto bilo kakve završne riječi i protokolarnih fraza, možemo samo dodati da bi bilo dobro pročitati ovu zanimljivu knjigu. Nekoliko Bušićevih stihova zasigurno su najbolja preporuka da se pobliže upozna i vrednuje njegov burni i prerano prekinuti život. *STAVLJAM RUKU na Hrvatsku i kunem se da neću nikada uzalud napisati njeno ime. Ako vidite da sam se iznevjerio Hrvatskoj i njenom narodu, odsijecite mi ruku.* Krešimir Bušić

● **Frankfurt** – Hrvatski dušobrižnički ured prikupio je najnovije statističke podatke o hrvatskim katolicima u Njemačkoj za 2001. godinu. Prema njima, koncem 2001. godine bilo je 85 hrvatskih katoličkih misija, u kojima pastoralno djeluje 105 svećenika, 5 dakona, 86 pastoralnih suradnika odnosno suradnika i 15 tajnica. U misijama je registrirano 308.337 hrvatskih katoličkih vjernika. Prošle godine bilo je sveukupno 1559 krštenih (od toga 30 iznad 7 godina), 877 prvopričesnika, 1016 krizmanika, a sklopljeno je 398 crkvenih brakova.

Hildegard Živković, s mužem Ivom i vlč. Jakovom Grgićem, proslavila je 25. godina rada u HKM Siegen

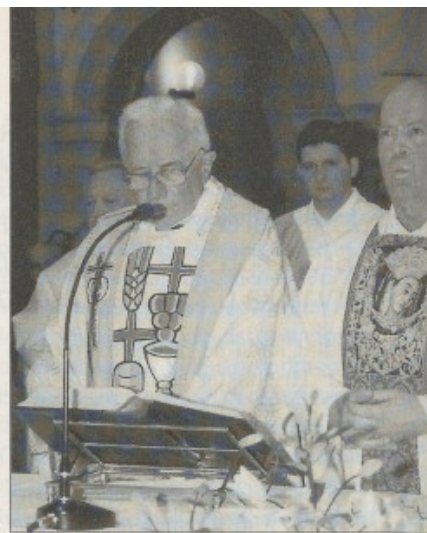
● **Siegen** – Iako se proslava dogodila koncem veljače ove godine, ipak ju i naknadno vrijedno zabilježiti. HKM Siegen proslavila je tada naime dva jubileja svoje vjerne djelatnice gospode Hildegard Živković: 25 godina njezina rada kao tajnice u misiji i 50 godina njezina života. Iako Njemica, gđa Živković je sa svojim mužem Ivom, socijalnim radnikom Caritasa u Siegen, i s našim ljudima izvrsno naučila hrvatski. Njezina otvorenost i srdačnost te poznavanje jezika doprinijeli su njezinu ugledu u zajednici i šire. Riječi zahvale uputio joj je župnik vlč. Jakov Grgić, poželjevši joj još mnogo godina plodnog rada i sretnog života.

● **Mühlheim a. d. Ruhr (Oberhausen, Bottrop)** – U dvorani gimnazije H. Heine priredena je 11. svibnja svečana akademija u povodu 30. obljetnice misije i otvaranja novog misijskog centra u Mühlheimu (Styrum). U programu su nastupili učenici Hrvatske škole te misijska skupina folklorša i mladih. Pročitana je i kratki povijesni prikaz misi-

je. Za pravu pjesmu u programu, a kasnije i za zabavu pobrinuo se HSPD „Podgorac“ iz Gračana kod Zagreba te baletna skupina „Brodski leptirići“ iz Slavonskog Broda. Sljedećeg dana, 12. svibnja, proslavljeno je i župno proštenje Leopoldovo i Majčin dan. Svečanu misu predvodio je fra Petar Grubišić, provincijal franjevača trećoredaca iz Zagreba. Pod misom je svirao i pjevao zbor „Podgorac“ i mladi misijski pjevači. Nakon mise blagoslovljen je novi misijski centar i zavjetna oltarska slika sv. Leopolda B. Mandića. U vrtu misijskoga centra nastavljeno je druženje, a posebna pažnja dana je maj-

kama, jer se tog dana slavio i Majčin dan. Baletna skupina „Brodski leptirići“ nastupila je s cjelovečernjim programom još u petak, 10. svibnja, kada su izveli plesnu predstavu „Carmen“ u tri čina. Zbor „Podgorac“ nastupio je u subotu oko podne i na gradskoj manifestaciji u povodu Dana Europe. Sportski klub „Croatia“ postavila je za tu prigodu i svoj štand.

● **Frankfurt** – Već tradicionalni dvodnevni nogometni turnir u malom nogometu priredila je FRAMA 4. i 5. svibnja. Na turniru su sudjelovale 32 malonogometne ekipe. Prvo mjesto osvojila je ekipa „Rex Ramae“. Sve igrače i goste framaši su častili pićem, sendvičima i kolačima. Nakon kraće stanke u misijskim prostorijama je nastavljen Biblijski tečaj. „Caritas“ je 24. travnja priredio predavanje o „Riesterovim mirovinama“. Koncem travnja predstavljena je i knjiga Bože Vukušića „Tajni rat Udbe protiv hrvatskog iseljenništva“. Majčin dan proslavljen je po tradiciji svečano, uz pjesmu i ruže majkama.

Zlatomisnik fra Stanko Mandac

● **Sinj** – Dugogodišnji dušobrižnik naših vjernika u Njemačkoj fra Stanko Mandac (r. 1927. u Brnazama kod Sinja) proslavio je 1. travnja u Sinju svoj zlatni svećenički jubilej i 50. obljetnicu misništva. Bilo je to u crkvi Gospe Sinjske, u kojoj je prije 50 godina, slavio i svoje mladomisničko slavlje. Sa zlatomisnikom je suslavilo dvadesetak svećenika, a propovijedao je makarski gvardijan fra Stanko Milanović. Slavlje je nakon mise održano u hotelu „Alkar“, gdje su se okupili slavljenikovi rodaci i prijatelji sa svih strana svijeta. Fra Stanko je 16 godina djelovao kao voditelj HKM Offenbach, a 10 godina je bio duhovni pomoćnik u toj misiji. Po povratku u rodni Sinj djeluje kao isposljednik u svetištu Gospe Sinjske.

● **Darmstadt** – Majčin dan proslavljen je svečano početkom svibnja. Majkama je njihov dan čestitao župnik fra Ivan Vidović i studentica Kristina Dujmović. Sve majke su na ulazu u dvoranu dobile na dar ružu i čašu sekta. U programu su nastupili djeca i mladi iz Darmstadta i Mainza. Potom je nazočnima predstavljena knjiga „Tajni rat Udbe protiv hrvatskoga iseljenništva“. Zabavu je svirkom i pjesmom predvodio VIS „Bonton“ iz Offenbacha.

● **Koblentz** – „Mediji i vjera“, naslov je predavanja koje je 20. travnja u prostorijama Caritasa u Koblenzu održao naš urednik fra Anto Batinić, a u organizaciji Hrvatskoga kulturnog društva toga grada. Predavača i nazočne pozdravio je najprije predsjednik društva dipl. ing. Viktor Sinčić. O općem značaju medija u suvremenom svijetu i o njihovoj evangelizacijskoj uporabi govorio je predavač, predstavivši na koncu i ovogodišnju Papinu poruku o internetu.

● **Kelkheim** – U priredbi, održanoj 11. svibnja, posvećenoj majkama u povodu Majčina dana, nastupili su majke, djeca i mladi. Majkama su darovane ruže. Za dobro raspoloženje i zabavu pobrinuo se sastav „Bonton“. Tradicionalni dječji festival „Mikrofon je vaš“ održan je i ove godine 18. svibnja, a nastupilo je 25 malih pjevačica i pjevača.

● **Tuttlingen** – I ova je zajednica, prema uputama biskupije Rottenburg-Stuttgart, 10. ožujka izabrala pastoralno misijsko vijeće koje će predstavljati hrvatske katolike pri novoj pastoralnoj jedinici. Dosađajna HKM Tuttlingen dobila je istodobno novi naziv, i to: „Hrvatska katolička zajednica Presvetog Srca Isusova u Tuttlingenu“. Na blagdan sv. Josipa u Trossingenu zlatni bračni jubilej proslavili su Barbara i Petar Toner. Misu je, u nazočnosti obitelji, rodbine i prijatelja, slavio župnik vlč. Josip Pavlović. On je jubilarcima čestitao jubilej te ih predstavio kao uzor bračne vjernosti i ustrajnosti. U ovoj zajednici vjernici su i ministranti, kao naprimjer brat i sestra Željka i Silvije Žugec iz Trossingena. Oni ne poslužuju samo kod oltara nego malobrojnim vjernicima, koje okuplja njihov otac Vladimir, čitaju misna čitanja na hrvatskom jeziku. Primjeri takvih aktivnih vjernika bit će ubuduće sve potrebni za budućnost hrvatskih zajednica unutar novoformiranih pastoralnih jedinica.

Marko Selak

● **Mainz** – Upravo na 1. svibnja u Mainzu je priređen susret ministranata hrvatskih katoličkih misija s područja Rajna-Majna. Susret je počeo misom koju je, u suslavlju petorice svećenika, predvodio mjesni župnik fra Josip Bebić, a propovijedao fra Ante Marković. Pod misom je svirao Zvonko Orlović, pastoralni referent HKM Offenbach, a na susretu je bio nazočan i delegat fra Josip Klarić. U drugom, sportsko-zabavnom dijelu susreta, nastupili su i ministranti, ali i njihovi voditelji, časne sestre i svećenici. Igrao se nogomet, potezao konop a mnogi su trčali i padali u vrećama. Za sve ministrante bilo je dovoljno hrane i pića. Susret je bio odlično organiziran, što su potvrdila i vesela lica ministranata. Majčin dan proslavljen je 12. svibnja. Prigodni program priredila je s. Dragica Ljubos s djecom,

Tradicionalni izlet žena HKM St. Gallen (Švicarska) okupio je i ove godine veliki broj žena, pod vodstvom župnika fra Vlade Ereša

a svirao je VIS „Upitnik“ iz Giessena. Župnik je pripremio bogatu tombolu. Fra Berislav Nikić, voditelj HKM Rüsselsheim, tom je prigodom nazočnima predstavio monografiju o svojoj misiji.

Fra B. Nikić

● **Salzburg** – Austrijsko-hrvatsko kulturno društvo „Rene Marčić“, austrijska župa „St. Andrä“ i Hrvatska katolička misija održali su „Slavlje susreta“ 20. i 21. travnja. U župnoj crkvi je priređen trosatni koncert, u kojem su nastupili puhački orkestar „Spinčiči“ iz Kastva kod Rijeke, folklorna skupina „Anno 93“ iz Beča, KUD „Vilim Cecelja“ iz Salzburga, KUD „Rama“ iz Kufsteina te dječji

gitaristički orkestar „Zvoni mir“. Na štandovima ispred crkve bili su ponudeni izvorni hrvatski i austrijski specijaliteti i pića. Razgovaralo se i pjevalo dugo u noć. Crkva je bila puna i u nedjelju, kada su se Hrvati prisjetili 55. obljetnice „Caritas Croatia“, koji od osnutka 1947. pomaže našim ljudima u nevolji. Taj Caritas djeluje i sada pod geslom „Caritas pomaže, pomozite Caritasu“. Misija svake godine skupi u tu svrhu oko 30.000 eura. Misno slavlje predvodio je i propovijedao voditelj misije fra Vjenceslav Janjić, a suslavili su mjesni župnik E. Piroth i dr. Ladislav Vencser, nacionalni ravnatelj za inozemnu pastvu Austrijske biskupske konferencije.

Susret ministranata u Mainzu obilovao je različitim sportskim natjecanjima

Foto: J. Bebić

I hrvatska iseljenička

Dio misijskog zbora
u crkvi sv. Olafa

Hrvatska katolička misija u Hamburgu, (Schmilinskystr. 14, 20099 Hamburg, tel. 040 24 79 58) broji više od 8000 vjernika, a osnovana je 1969. Kao dušobrižnici u misiji djeluju dominikanci Hrvatske dominikanske provincije. Prvi dušobrižnik bio je o. Mate Krešo Vukoja, a u misiji su djelovali o. Mile Gugić, o. Mirko Šarić, o. Dražen Bagić, o. Veselko Begić, o. Ivo Martinić, o. dr. Josip Mrkonjić, o. Mirko Jagnjić, o. Hrvoje Dominik Blaško i o. Jozo Mravak. Od prije godinu i pol misiju vodi o. dr. Vjekoslav Lasić, a pomaže mu o. Anto Bobaš. U misiji danas djeluju sestre dominikanke Jasenka Mravak, Regina Vučić, Jasna Matić i Janja Martinović. Ranije su djelovale još s. Marija Lurdes Bešlić, s. Dijana Baćak, s. Andrijana Zebić, s. Felicitas Vukmanić, pok. s. Emanuela Škarica, s. Tadeja Bošnjak i s. Rahela Rukavina.

Mise se nedjeljom služe u crkvi sv. Olafa u Hamburg-Hornu u 12 sati i u katedrali sv. Marije u Hamburgu u 15 sati. Svake subote u 16 sati mise se služe u Wilhelmsburgu, a svake prve nedelje u mjesecu u crkvi sv. Marije u Lunebergu.

Dobra suradnja s mjesnom njemačkom Crkvom

Voditelj misije o. Vjekoslav kaže da je prošle godine u župi bilo 44 provopričesnika, a 58 potvrđenika. „Ove ih godine ima nešto manje, preko dvadeset. Vjeronauk se u misiji drži za sve razrede, od prvog do osmog, a pohada ga između 150 i 200 vjeroučenika. Vjero-

nauk se drži u više škola i uvijek je spojen s Hrvatskom dopunskom školom. Organiziramo također nekoliko puta godišnje razne

priredbe, npr. za Majčin dan, Nikolinje, također i brojne nastupe i koncerte. Tu su i susreti s drugim misijama. Redovito svake godine na Duhovski ponedjeljak idemo na hodočašće u Hildesheim. Misija je dosad organizirala i hodočašća u Rim, Svetu Zemlju, Lurd. Koristimo također i prigode pa koji put pozovemo svećenike i druge predavače da održe razna predavanja u misiji. Teme su raznolike: o hrvatskom jeziku, o drogi, mladima... Što se tiče mladih, oni se često sami organiziraju, druže se, slušaju glazbu, a mi im u tome pružimo potporu. Nastojimo ih animirati da dolaze na vjeronauk. Misija gaji dobru suradnju s mjesnom njemačkom Crkvom. Pritom organiziramo zajednička njemačko-hrvatska bogoslužja. Posebnu naklonost prema Hrvatima u Hamburgu pokazuje pomoćni hamburški biskup mons. dr. Hans Jochen Jaschke, koji je zadužen za pastoral vjernika drugih materinskih jezika. Za vrijeme Domovinskog rata molio je zajedno s Hrvatima za mir u našoj domovini“, istaknuo je o. Vjekoslav dodavši kako je važno naglasiti da Hrvati u ovome gradu nisu geto zajednica. „Jedan od problema s kojima se suočavamo u radu u misiji je povezan i s nedostatkom adekvatne misijske prostora za veće susrete. Imamo nešto u misi-

Hrvatska katolička misija u Hamburgu broji više od 8000 vjernika, a osnovana je 1969. godine. Od početka je vode hrvatski dominikanci u suradnji sa sestrama dominikankama. Pored standardnih oblika dušobrižničkoga rada, prakticiraju se i neobični oblici kategorijalnog pastoralnog rada, npr. rad s bolesnicima, s djecom i mladima.

Sestre dominikanke (s lijeva na desno) Janja Martinović, Jasna Matić, Jasenka Mravak i Regina Vučić

ji, ali to je za manje skupine. Organiziramo i posjet naših vjernika bolesnicima. I to je jedan vid uključenja vjernika u svekoliki život i poslanje župe. Okupljamo čitače na misama. Tu je i ministrantska skupina od tridesetak članova. Za njih povremeno organiziramo i izlete. Godišnje također organiziramo i tečajeve za mladenice. Pokrenuli smo i župni listić koji izlazi mjesečno, a u kojem se mogu naći informacije o aktivnostima u misiji. Kad bismo imali adekvatan prostor mogli bismo puno toga uspješnije rješavati i organizirati. Radimo također i na promidžbi hrvatske knjige i tiska. Organiziramo često i akcije za pomoć osobama u potrebi kako u Njemačkoj tako i u domovini. Također prikupljamo i materijalna sredstva za ostvarenje određenih projekata u domovini, kao što je primjerice dovršetak samostana i crkve bl. Augustina Kažotića u Zagrebu, ali i druge, posebno pomažemo župu Klopče u Bosni i Hercegovini, jer je to jedina župa u Bosni i Hercegovini koju vode dominikanci.“ U Hamburgu od drugih hrvatskih udruga i organizacija postoji podružnica Hrvatskog kulturnog društva „Napredak“ u sklopu kojega djeluje i folklorna skupina. „Mogu reći da smo s ‘Napretkom’ suorganizatori hrvatskih folklornih aktivnosti u Hamburgu. U

Voditelj misije
o. dr. Vjekoslav Lasić
s ministrantskom
skupinom

sklopu folkloru djeluje odrasli, srednji i mali folklor, s više od pedeset članova. 'Napredak' također organizira različita predavanja. Tu je i Hrvatska kulturna zajednica, koja ima svoju športsku sekciju za nogomet, boće i sl. Imaju i svoje prostorije, tako da se naši ljudi u Hamburgu okupljaju i na takav način. Misija u suradnji s tom zajednicom radi na podizanju brončanog spomenika hrvatskim iseljenicima u luci u Hamburgu. Također djeluje i Hrvatsko kulturno društvo u Norderstedtu. Nastojimo djelovati svi zajedno za dobro hrvatskoga čovjeka u ovom gradu i šire", kazao je o. Vjekoslav.

o. Anto Bobaš

Misija uskoro i na internetu

O. Antu Bobaša, uza sve drugo što zajedno s o. Vjekoslavom organizira u župi, posebno privlači rad s mladima. „Po-

kušavamo uraditi nešto na tom području iako je dosta teško. Problem je kako mlade motivirati, posebice u ovom gradu u kojem imaju puno ponuda. Prezadovoljan sam ako ih na vjeronauk dode deset do petnaest. Razgovaramo o temama za mlade, o njihovim problemima. Morat ćemo tražiti i druge putove djelovanja s mladima. Nastojat ćemo ih u većem broju uključiti i u pjevanje na misi. U tom je smislu u nastajanju i zbor mladih. U radu s mladima još se uvijek

ne pokazuje nekakav poseban uspjeh. Mi nastojimo činiti što možemo, a hoće li biti uspjeha, vidjet ćemo. Nastojimo ih i glazbom motivirati za naše vjeronaučne susrete. Na žalost, u Hamburgu ih se može dobiti jedino preko glazbe. Glazba je jedino što ih ovdje zanima. Ako im se to ne ponudi, oni odu na druga mjesta gdje im se to nudi. Hamburg je i grad droge. Nisu rijetke ni naše obitelji čija su djeca otišla tim putem. Unatoč svim pokušajima s naše strane, mlade je ovdje teško motivirati i oduševiti za vjerske sadržaje. Također uskoro planiramo na internetu otvoriti svoje stranice kako bismo i na taj način bili aktualniji i dostupniji", kazao je o. Anto.

S Jasenka, starješica kuće, u Njemačkoj je dvadeset godina, a posebno je aktivna u predavanju vjeronauka, i to trećem, četvrtom i petom razredu. Također svira na misama. Rado posjećuje bolesnike ističući kako je to posebno važno. Proslavila je 12. ožujka ove godine dvadeset godina svoga djelovanja u Njemačkoj. S. Regina je tajnica i uglavnom radi u uredu. U Hamburgu je od 1991. Posebno je bila aktivna u prikupljanju podataka za brojne izbjeglice u Hamburgu za vrijeme rata. U uredu posebno kompjuterski obrađuje podatke o misiji. S. Janja je u Hamburgu šest mjeseci. Pomaže s. Jasenki oko vođenja žup-

nog zbora. Također drži vjeronauk prvom, drugom i četvrtom razredu. „U domovini je u katehiziranju problem disciplina, a ovdje jezik", istaknula je. Također je zadužena i za kuhinju u misiji. S. Janja pola radnog vremena radi kao sakristanka u katedrali za Nijemce, a pola u misiji.

„I zbog psihičkog zdravlja naših ljudi integracija je jedini put“

I vjernici su posvjedočili što za njih znači misija. Ferdinand Poštaj potječe iz Štitora kod Prnjavora. Trideset je i dvije godine u Njemačkoj. Od početka je dolazio u misiju, još dok je u misiji bio o. Mato Krešo Vukoja. „Tu sam se osjećao sigurnijim. Uvijek je lijepo biti s našim ljudima. Volio bih da se i dalje okupljaju naši mladi, a za to bi im bilo dobro osigurati i prikladne prostorije.“ Mato Anušić je u Njemačkoj devet godina, a potječe iz Kotor Varoši. „Dosta sam zaposlen, ali kad god mogu uvijek sam tu na misi.“ Kaja Brkić potječe iz Vukovca kod Kaknja, a u Njemačkoj je od 1979. Majka je troje djece, a radi kao socijalni pedagog i često je pri ruci našim ljudima u Hamburgu. „Misija je za naše ljude ovdje jedini kutak domovine. Mislim da je i zbog psihičkog zdravlja naših ljudi ovdje integracija jedini put. Važno je također da budemo obostrano otvoreni prema integraciji. Nije sve negativno što nam Nijemci nude. Znanje jezika je prvi korak prema integraciji.“ Dragana Lovrinović je predsjednica hamburške podružnice HKD „Napredak“. U Njemačkoj je od 1992. U Njemačku je došla kao ratna izbjeglica, a u Sarajevu je završila germanistiku. „Misija je posebno od velike važnosti za stariju generaciju. Mislim da bi bilo dobro imati sluha za mlade i njihovo gledanje na život i vjeru. Valjalo bi također od tradicionalističkog pristupa vjeri i pastoralu prijeći na onaj iskustveno-aktivni, a to je proces koji traje.“

Adolf Polegubić

Vjernici rado sudjeluju na misnim slavljenjima

Piše: Marijan Markotić

Kriza vrednota

Za brojne tragične događaje u svijetu mnogi vide razloge u velikoj krizi sustava vrednota. Osobito su mladi ljudi izgubili osjećaj za tradicionalne vrednote, a nove nisu kodirane. Vrednote pomažu da se čovjek ostvari kao sretno ljudsko biće te da svijet bude bliži idealu raja...

Nakon sve brojnijih tragedija mnogi se pitaju je li na pomolu opći kaos i rasulo društvenoga sustava vrednota?! Ubrzani proces promjena unutar sustava vrednota ide uglavnom u dva smjera: s jedne strane, opažamo isključivo profitabilnu orijentaciju gospodarskoga dijela svijeta u stilu „što brže, što više, što dalje“; s druge strane, pak, registriamo nastojanja modernoga čovjeka da se nekako otme diktatu vremena, te uzmo-gne živjeti sporije, humanije, čovjeka dostojnije. Uz to, u pluralističkome i multikulturalnome svijetu u kojemu živimo, ponekada se stvara namjerna zabuna glede višestrukosti vrednota, promjena njihova poretka na društvenoj ljestvici i odumiranja onih zastarjelih. Na temelju ispitivanja javnoga mišljenja aktualna ljestvica vrednota izgleda otprilike ovako:

1. osjećaj za sveto (Bog)
2. mjesni običaji/tradicije/osobne vrline
3. duhovne vrednote (istina, ljepota, pravda)
4. životne vrednote (zdravlje, odmor, zabava)
5. društvene vrednote (ugled, prestiž, moć)
6. materijalne vrednote (ishrana, kuća, posjed).

Svakodnevni razgovori uglavnom se vode oko vrednota od 4. do 6. mjesta; o

onima pak od 1. do 3. mjesta vlada zbu-njenost, neznanje ili nedostatak pravoga interesa.

Vrednote u različitim kulturama

Postoje mnogobrojne vizije, modeli, stajališta glede usporedbi vrednota u različitim kulturama. Spomenuti ćemo samo tri najvažnije. Prva nastoji usporediti vrednote vlastite kulture s onima u drugim kulturama i tako doći do objektivnih kriterija. Druga stavlja naglasak na otvorenost i mogućnost nadopunjavanja između različitih kultura, čime pojedine vrednote – prenesene u drugu kulturu – znatno gube na značenju i težini. Treća vizija pokušava nametnuti vlastite društvene norme kao općevrije-deće, dovodeći u pitanje valjanost i jednakopravnost ostalih.

Različiti naraštaji – različite vrednote

Kriza i gubitak izvorno-ga značenja pojedinih vrednota, napose kod mlađeg naraštaja, može se objasniti vrlo površnim, formalnim, nedosljednim načinom života odraslih, koji ih propagiraju i zastupaju. To na mlade djeluje neuvjerljivo, dvolično, neprihvatljivo. U suvre-

menome svijetu, u kojemu se tradicionalni sustav vrednota jedva pojavljuje u javnome životu, mlade bi ljude trebalo voditi u potrazi za tajnom života, za pronalaženjem životnih iskustava vezanih za ljudsku radost, tugu, patnju i nadu.

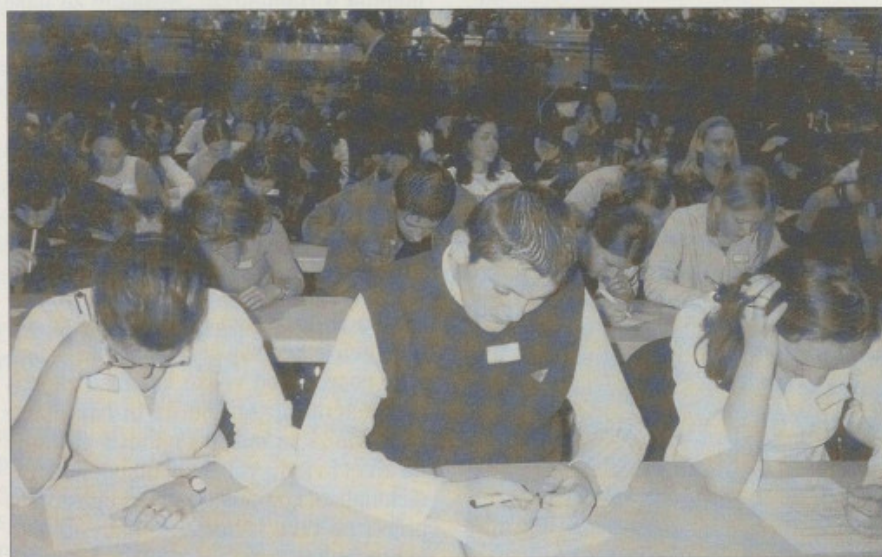
Suvremeni čovjek i vrednote

Usporedo s padom i krizom vrednota zapažamo pravi procvat, krcato tržište priručnika, bestslera na temu životnih vrline, duhovnih kvaliteta, putova do unutarnje sreće. Vrlo je zanimljivo pro-analizirati, što oni, zapravo, nude. Jedan od temeljnih principa glasi: ne postoje općevažeća i općeprihvatljiva etička i moralna načela, već se na ista pitanja –

Jedna od temeljnih univerzalnih vrednota svih religija i filozofija svijeta je svakako solidarnost s drugima, napose sa slabijima, ugroženima, siromašnima. Solidarnost nikada nije apstraktna niti se daje ostvariti praznim riječima (već djelima!).

ovisno o gledištu i o konkretnoj situaciji – mogu dati različiti odgovori. U red vrednota svrstavaju se: ljudsko dostojanstvo, građanska odvažnost, boljitak ljudske zajednice, solidarnost, sloboda, mir, pravda i tolerancija. Vrline se defini-raju kao ljudska svojstva koja se stječu prvenstveno pomoću razuma. Dakle, preduvjet da netko prihvati određenu vrlinu je spoznaja o njezinu smislu i značenju.

Za obična čovjeka iznimno je teško snaći se u mnoštvu proturječnih vrednota, mišljenja, uvjerenja, pogleda na svijet. Ne znajući kome vjerovati, on postaje krajnje sumnjičav, nesiguran, pretvara se u duhovnoga beskućnika ili se upušta u svakovrsno praznovjerje. Odgovornost, teret, rizike, odluke, koje je prije preuzimala šira obitelj ili sredina, sada mora nositi sam. Na taj način društvene krize rezultiraju kao pojedinačne krize, kao rezultat osobne nesposobnosti, nebrige, neuspjeha.

Vjera ima vrlo važnu ulogu u odgoju za općeljudske vrednote. Prizor s Biblijske olimpijade.

Ugrožene kategorije pučanstva

Poljuljani sustav vrednota naročito se negativno odražava na socijalno slabiju kategoriju pučanstva, ponajprije onu koja nije u stanju ispuniti visoka očekivanja, zahtjeve produktivnoga i profitabilnoga svijeta, te živi vrlo površnim emotivnim životom (hendikepirani, psihički bolesnici, stranci, mladi). Upravo iz toga razloga oni često posežu za „pomoćnim“, tj. ovisničkim sredstvima (droga, alkohol, sredstva za umirenje), kojima nastoje oživjeti zamrle osjećaje i stvoriti iluziju prividnoga zadovoljstva. Duboke frustracije projiciraju na druge, često nedužne osobe, kako bi mogli uspješnije podnijeti svoj nezavidni položaj.

Nova potreba za vrednotama

Polazišna točka u traženju odgovora glede staroga-novoga sustava vrednota je – prema našem uvjerenju – ponovno stjecanje *duhovnoga identiteta* u najširem smislu riječi. Pod duhovnim identitetom podrazumijevamo čovjekovu potrebu i doživotno traganje za smislom i ispunjenjem života. Dok sve ide glatko, egzistencijalna pitanja su od drugorazrednoga značenja. Onoga trenutka, međutim, kada se zapadne u bezizlaznu situaciju (npr. bolest, smrt, nezgoda, samoubojstvo, gubitak radnoga mjesta), čovjek „razbija glavu“: *zašto?*

Jedna od temeljnih univerzalnih vrednota svih religija i filozofija svijeta je svakako solidarnost s drugima, napose sa slabijima, ugroženima, siromašnima. Solidarnost nikada nije apstraktna niti se daje ostvariti praznim riječima (već djelima!). Nadalje, istinska solidarnost je moguća u okviru osobnoga kontakta u kojemu vlada obostrano povjerenje, međusobni respekt i uvažavanje. Smisao i funkcija vrednota je da čovjeku pripomognu realizirati se kao ljudsko biće, u krajnjem biti sretan i usrećiti druge. Promatrajući povijest čovječanstva, kao i čovjeka pojedinca, moglo bi se kazati da je ona nalik na neprekidno traženje izgubljenoga raja. Opstojnost zla, nepravde, nasilja, egoizma, ratova i katastrofa ne treba prihvaćati kao nešto od Boga dano, gotovu stvar, nego treba poduzeti sve da bi ih se – ako ništa – umanjilo, ublažilo, promijenilo – bez obzira na to koliko naša nastojanja izgledala malena, beznačajna, nepotpuna.

Tko svoju filozofiju i način života usmjeri tako da daje svoj prilog boljitku sredine u kojoj živi, tko se bude borio za očuvanje etičkoga i humanoga poretka, taj će uvelike pridonijeti izgradnji novoga čovjeka i novoga svijeta. ■

Andeo lakoće

Život je ozbiljan i težak, ali nas andeo lakoće uči da ga shvaćamo i živimo lakše i opuštenije, da se ne smatramo tragičarima – kad ponovno zakažemo.

Papa Ivan XXIII. zapisao je u svom dnevniku: „Giovanni, ne pravi se tako važan!“ On je u sebi imao nešto od lakoće kojoj te andeo lakoće želi naučiti. Možda se čini da je Talijanima lakše s tim anđelom nego Nijemcima koji svemu prilaze ozbiljno, iscrpno i dosljedno. Sve ima svoje vrijeme. Sigurno je dobro ako teške probleme prihvatimo realno kakvi jesu. U tome je potreban i andeo hrabrosti. Uz osobne probleme dosljedno prihvaćanje nije uvijek rješenje. Što se više borimo frontalno protiv naših pogrešaka, to se jače razvijaju protivne snage. Tada se moramo stalno mučiti s njima. Tu bi nam dobro došla lakoća pape Ivana XXIII. Taj je papa svoju službu lakše prihvaćao nego mnogi njegovi prethodnici koji su se lomili pod teretom svoje službe, a smogao je snage sazvati Sabor i postavio skretnicu za budućnost. Lakoću bismo trebali upravo s nama samima. Mnogi ne stižu daleko, jer sa sobom postupaju gotovo životinjski. Sebi ne mogu oprostiti ako još imaju pogrešaka a ne bi ih trebali više imati u svojoj starosti. Dakle, dosljedni su istrijebiti pogreške. Ali što se više bore protiv pogrešaka, tim jače se one javljaju za riječ. I uskoro takvi ozbiljni borci gube strpljivost sa sobom. Ili će još strože postupiti protiv sebe, ili će predati borbu. Andeo lakoće želi nas poučiti za drukčije ophođenje. Ne zadovoljavajmo se našim pogreškama. Ali se borimo humorom. Ne prihvaćajmo sebe tako tragično, ako smo ponovno zakazali. Prihvaćajmo naš ljudski život lako, jer ne moramo sve sami nositi, jer znamo da nas nosi Božja ruka. Tko misli da sve mora riješiti sam, taj otežava svoju odgovornost, svoj život prihvaća kao tešku zadaću. Pod lakoćom se ne misli lakomislenost ili lakoumnost, ona se temelji mnogo više na dubokom povjerenju da smo u dobroj Božjoj ruci i da se on brine za nas.

Lakoća zna da njemu ne moramo ništa pokazivati. On nije tako zao, ako smo jednom podbacili. Njega ne možemo prevariti. Ljutimo se na same sebe ako nismo zadovoljni našim vlastitim predodžbama. Andeo lakoće želi nas uvesti u novu slobodu međusobnog ophođenja. Tko živi u samostanskoj zajednici, taj zna da se ne smije sve uzeti ozbiljno. Inače će život biti neprirodno težak. Mi jesmo i ostajemo ljudi u samostanu. To vrijedi ne samo za tu zajednicu. Svaka majka koja odgaja djecu zna također da ništa ne doprinosi, ako se stalno ljuti na pogreške svoje djece. Također i tu treba lakoća koja dolazi iz povjerenja da su djeca svladala svoje dječje bolesti i da će odrasti. To su baš djeca. Ona smiju praviti pogreške. Moraju učiti na vlastitim pogreškama. Djeca koja dožive tu lakoću roditelja, imat će više povjerenja u život nego drugi čiji roditelji sve prihvaćaju ozbiljno, i odgoj shvaćaju kao doktorsku radnju, koju djeca po mogućnosti savršeno vrše. Tko želi odgajati savršeno, taj u pravilu postiže suprotno. Lakoća također dolazi iz povjerenja da djeca nisu samo moja djeca, da u svom razvoju nisu ovisna samo o mom „savršenom“ odgoju, nego da su u Božjoj ruci, da Bog šalje za svako dijete svoga anđela koji se brine za njega.

Kad promatramo anđele koji se veše nad božićnim jaslama, ili djecu koju u crkvama smješta barokno vrijeme, tada osjećamo nešto od lakoće koju zrače. Oni ne prihvaćaju život tako ozbiljno kao mi. Lebde i lete iznad mnogo toga za što smo se mi čvrsto vezali i što želimo svakako riješiti. Umjetnici su shvatili nešto od lakoće anđela i slikali su ih mladenački ili gotovo dječje razigrano, nutarnje slobodno i veselo. Među tim mnogim anđelima je i andeo lakoće koji nam oduzima težinu i priopćava lakoću života.

Priredio: Jozo Župić

Umirovljenički dani

Piše: Ivek Miličec

Priča mi prijatelj Štef da umirovljeničke dane provodi čitanjem dnevnoga tiska a jednom tjedno ode s prijateljima na kavu uz koju se nadmudrivaju tko je više ili manje razumio političke poruke iz domovine. No, da ne bi netko pomislio, pogotovo oni koji su još radno aktivni, da umirovljeničke dane sprovodi samo čitajući, prijatelj Štef mi se „pohvalio“ da skoro svaki dan odlazi u trg-

vinu i da je na neki način postao kućni ekonom. Kako sam kaže, iz tog „posla“ polako je istisnuo suprugu koja je godinama bila glavni nabavljač hrane i ostalih kućanskih potrepština. Dobro mi dode, kaže Štef, njezino ogromno iskustvo u nabavci hrane a da ne bi dugo tražio određeni prehrambeni artikl, moja ženica mi zna s vrata zacrvkutati: „Dragi, lijepi teleći odresci nalaze se u trećem redu s desna ali, molim te, dobro pogledaj je li svjež, znaš da vlada kravlje ludilo“. Štefovi prijatelji i stari pajdaši Darko, Ivica i Srećko (umirovljenici su kao i on) isto tako preuzeli su nabavu u svoje ruke i uglavnom ju dobro obavljaju, na opće zadovoljstvo svojih supruge i djece. No, nisu svi hrvatski umirovljenici u Berlinu tako revni nabavljači a po potrebi i kuhari. Naime, dio njih sastaje se svakodnevno na partiji „bele“ pod krovom moabitske Markthalle. I tako, nastavlja Štef dalje svoju priču, gledajući naše umirovljenike često se sjetim razgovora od prije petnaest, dvadeset godina kada smo kovali planove kako ćemo jednoga dana kad odemo

u zasluženu mirovinu, u domovini još napraviti ovo ili ono, kako ćemo (kao da ne postajemo sve stariji nego mladi!) sinu napraviti radionicu a kćerki otvoriti salon za pomlađivanje. Naravno, uz to smo se gotovo svi kleli u povratak u Lijepu našu. Nažalost, rijetki su među nama te i takve planove ostvarili. Točno je da su mnogi napravili krasne kuće a uz njih radionice, ali u njima nitko ne stanuje i ne radi. Mnogi se teško odlučuju na povratak i sve više nas je koji vozimo male na kolica za nabavu hrane i sretni smo kad nas naše žene pohvale kako smo lijepo i jeftino kupili teleći odrezak ili smrznutog piceka. Što se mene tiče, veli Štef, jedva čekam proljetno sunce da spakiram kofere i krenem put mojeg Zagreba u kojem sam isto tako zadužen za nabavu hrane, ali mi je nekak lakše pri duši kad se s mojim kolicima probijem kroz gužvu na Dolcu na kojem se znam u razgovoru s „kumicama“ nasmijati do suza. Taj smijeh iskren je i zdraviji od onog „genetskog“ kojeg čujemo u našoj „drugoj“ domovini Njemačkoj. Zato, dragi moji umirovljenici, putujmo što češće (ako se već ne mislimo za stalno vratiti) u Lijepu našu, možda se onaj teleći odrezak ne nalazi baš u trećem redu ali će nam zato biti, u to sam siguran, slađi nego u tuđemu svijetu. Štef ima praf, kaj ne?

Star i mlad

Nitko ne stari, jer je za sobom ostavio puno godina. Čovjek stari, kad svojim idealima kaže zbogom. S godinama koža dobija bore, ali s odbacivanjem oduševljenja duša dobija bore. Brige, sumnje, nedostatak samopouzdanja, strah i beznade, to su duge, duge godine, koje glavu vuku prema zemlji i uspravan duh saginju u prašinu.

Mlad si onoliko koliko ti je pouzdanje, star koliko su ti sumnje. Mlad si koliko ti je nada, star koliko ti je malodušnost. Dokle god ti srce dostiže poruke ljepote, radosti, smionosti, veličine moći o zemlji, ljudima i Beskrajnom, dotle si mlad. Tek kad spustiš krila i kad ti nutrinu srca pokrije snijeg pesimizma i led cinizma, tek tada si zaista ostario.

Albert Schweitzer (S njemačkoga: Anto Batinić)

NAŠI POKOJNICI

Mato Tomas

Početkom ožujka (6.3.) umro je u Tiengenu (područje Hrvatske katoličke misije Bad Säckingen) uzorni vjernik i rodoljub Mato Tomas. Rođen je u Žeravcu blizu Doboja 8. rujna 1944. Nakon osnovnog školovanja ušao je u sjemenište, završio gimnaziju, filozofiju i teologiju kod isusovaca u Zagrebu. Preusmjerivši životni put studirao je sociologiju, talijanski jezik, povijest i glazbu. Zaposlio se u gimnaziji u Tiengenu, u kojoj je poučavao sve predmete koje je studirao. Bio je i školski inspektor. Uz to je svirao u župnoj crkvi na nadjeljnim i blagdanskim misama te na različitim prigodama i za Nijemce i za Hrvate. Uz orgulje, svirao je na glasoviru i gitari. Znao je održavati i predavanja iz povijesti našim radnicima u Njemačkoj, a u zadnje vrijeme svirao je na hrvatskoj misi. Oženio se uzornom že-

nom Njemicom Metchildom, koja je zajedno s njim otpremila mnogo vagona humanitarne pomoći u Hrvatsku i Bosnu i Hercegovinu u vrijeme domovinskog rata. Ima dvoje djece Christinu i Martina, koje je sa ženom uzorno odgojio.

Na pokopu u Tiengenu okupilo se u župnoj crkvi mnoštvo hrvatskih i njemačkih vjernika, među kojima su osobito bili uočljivi njegovi učenici i četiri svećenika, što nije običaj kod Nijemaca. Na oproštaju su izrekli riječi zahvalnosti i vjerničkog divljenja zbog Matine vjere, rada, rodoljublja i čestitosti njemački župnik, ravnatelj škole i hrvatski svećenik fra Vice Blekić TOR, a župni zbor pjevao je misu za pokojne gregorijanskog korala i druge skladbe. Na izlasku iz crkve prema groblju njegov lijes su ispratili zvuci hrvatske himne. Mato Tomas ostat će u uspomeni kao čovjek velike dobrote, rodoljublja i vjere, za kojim su potekle iskrene suze. Bog je preko njega činio velika djela.

Vice Blekić TOR

RJEŠENJE KRIŽALJKE IZ PROŠLOG BROJA

P	E	T	A	R	□	A	P	O	S	T	O	L	I
A	V	A	N	T	U	R	I	Z	A	M	□	A	V
V	A	S	K	O	L	I	P	O	V	A	C	□	A
A	N	T	□	V	I	J	A	N	A	□	R	A	N
O	Đ	□	Č	I	Č	A	K	□	N	I	T	N	A
✓	E	D	O	□	A	N	□	P	A	P	A	□	R
C	L	□	B	A	R	A	K	A	□	□	N	O	A
R	E	D	A	R	□	□	□	□	□	□	□	□	□
K	□	O	N	A	□	□	□	□	□	□	□	□	□
V	A	N	I	□	□	□	□	□	□	□	□	□	□
A	N	I	C	A	□	□	□	□	□	□	□	□	□
□	O	J	A	K	□	□	□	□	□	□	□	□	□
A	D	E	□	T	□	□	□	□	□	□	□	□	□
D	A	T	□	I	S	U	S	K	R	I	S	T	□
V	□	I	Z	V	O	D	□	M	O	J	M	I	R
O	L	□	L	I	B	A	R	□	D	A	R	□	T
K	A	R	O	S	E	R	I	J	A	□	E	M	A
A	L	I	□	T	□	C	O	U	□	S	K	E	Č
T	A	M	N	I	T	I	□	G	U	D	A	Č	I

SLAZAR DUNA SVETOGA

Nagrađeni: Kristjan Dvorak, Ulm

Rješenje pošaljite najkasnije do 10.6. 2002. **Suvremeni hrv. sakralni umjetnici**

Mariofil Soldo	Zoološki vrt	Autor „Ramskog križa“	Dostupna memorija računala	Izbočina na prednjoj stijeni	Češki redatelj Menzel	Amonijakov spoj	Kolačar medicar	Vuneni pokrivač poda	Ugljik	Tratorak i popanek (mn.)	Suvr. hrvatski sakralni umjetnici	Zmaj, aždaja	Ivica	Dijafagma
Uredski stroj za zbrajanje		▽									Aleksandar od milja Amer. nov. agencija			
Blažanović (Vlatko)	▷								Vatroslav	▷				
Mala riba, glavica									Indijan. pleme Riblja mrijest	▷				
9. i 30. slovo abecede			Udvostručeno mini Organ njuha	▷								„Kuvajt“ Suprotno od vani		
Automobil Francuske					Makar koliko, ma koliko Dušik	Glazbena mjera ▷					Upravni odbor Don Dalton			Kuzma
Ivovo drvo (vrba)								Rembrant Van ... „Elektron“	▷				„Karat“ Roman Lova Tolstoja	▽
Prodorno oglašavanje konja						Britanski gitarist Chris					Nogometaš „Zagreba“, Ibrahim			
Andrea Cupor			Jure Ozmeć Prepreka	▷							Slovo grčkog pisma Ivan Lacković			
Kalij		Priredba s plesom Previšaći rana	▷								Karakterna ili izlomljena ▷			
Židovski učitelj vjere	▷													
Blaženka														
Tanko platno oko fesa	▽													
Gimnastičarka Ivezic	▷													
Atletika ili konjica					Ribarska mreža velikih oka Visinska točka	Čitajte Živu zajednicu	Šaren konj, šarun	Očevi (gradski)	Otpadak os sijenih trina Vodik					Zagrebački glumac Levaj
Šarena dugorepa papiga			Oton Kučera Poluparazitska biljka	▷		Slavko Mužjak divlje svinje							„Oplošje“ „Litra“	
Mjesto odakle se pogled širi											Duboki ženski glas Korablja			
Prvi samoglasnik		Amaterstvo Učvršćivač za kosu	▷										„Ocean“ Glumica Karic	
Rajko Grlić			Stupanj razvoja Bratoljub Klaić	▷					Drhtaj, žmarac Junacki spjev	▷				
Ljudi od istog ...						Bivši boksač Rusevski „Alt“					Država u Aziji „Lumen“			
Sinjska viteška igra					Mjera za površinu zemlje			Ugrađeni ormar u zidu						

Objašnjenja postupka ženidbe

Uz jedinstveni obrazac postupka priprave za ženidbe objavljena su i prateća objašnjenja i tumačenja. Ona u zgusnutom obliku govore što je to kršćanski brak.

Kada je u siječnju 1990. Njemačka biskupska konferencija izdala jedinstveni formular postupka za pripravu ženidbe (Ehevorbereitungsprotokoll) uz njega je objavila i tumačenja koja su sastavni dio tog postupka, a koja nose naslov: „Objašnjenja postupka za ženidbu Njemačke biskupske konferencije“ (Anmerkungsstafel zum Ehevorbereitungsprotokoll der Deutschen Bischofskonferenz).

U formular postupka za ženidbu umetnuta su opširna tumačenja pod 26 bilješki, koja su nastala „radi različitih pitanja iz prakse“. *Objašnjenja* olakšavaju provedbu ženidbenog postupka. Ona tumače pojedine pravne ženidbene odredbe i rubrike u formularu postupka za pripravu ženidbe, čije provođenje se i dokumentira u ovom formularu. Ova iscrpna pojašnjenja od velike su pomoći onima koji pripremaju zaručnike za brak i ovlaštenim asistentima kod sklapanja braka, a služe uglavnom za vrijeme priprave i obavljanja ženidbe, odnosno dok se završe sve radnje koje su s tim povezane. Namijenjana su, dakle, onima koji vode postupak, te se koriste dok se postupak stavi „ad acta“.

U *Objašnjenjima* je riječ o tumačenjima pojedinih rubrika postupka za pripravu ženidbe koje su napravljene na temelju odredbi Crkvenog zakonika o ženidbenim pitanjima. U njima se nalaze i partikularne odredbe Katoličke Crkve u Njemačkoj, odnosno njihova tumačenja. *Objašnjenja*, kao i postupak za pripravu ženidbe, sa svim njihovim odredbama, imaju za područje Njemačke biskupske konferencije obvezujuću snagu, što znači da se pravila koje se tu nalaze moraju na ovom teritoriju poštivati.

Sudionici ovogodišnjeg drugoga tečaja priprave za ženidbu u HKM Sindelfingen

Može se reći da je postupak za ženidbu Njemačke biskupske konferencije, a njegov sastavni dio su i *Objašnjenja*, jedan od uspješnijih pokušaja da se složene ženidbene zakonske odredbe Katoličke Crkve pregledno prikažu, te tako pastoralnim radnicima olakša njihova primjena u praksi. Postupak za ženidbu i njegova tumačenja u zgusnutoj formi, ali relativno pregledno, upućuju na sve ono važno u pripravi za kršćanski brak, sklapanje braka, te dokumentiranje tih čina. Ipak, da bi se ovi formulari dobro razumjeli i uspješno upotrebljavali potrebno je dobro poznavati ženidbene propise Katoličke Crkve. *Objašnjenja* pak trebaju pomoći onima koji pripremaju zaručnike za brak i koji asistiraju kod sklapanja braka, a koji poznaju ženidbene kanonske odredbe, da se podsjetu na te odredbe, te da ih u obavljanju priprave i u asistenciji poštuju.

Što se tiče stranih misija u Saveznoj Republici Njemačkoj važan je tehnički izraz „Pfarrei“ (župa) koji se nalazi u formularu postupka za ženidbu, a kojeg *Objašnjenja* tumače kao svako mjesto koje je ovlašteno za vođenje župnih crkvenih knjiga, te među njih ubrajaju i zajednice sa statusom „Missio cum cura animarum“. To govori da su strane katoličke misije u Njemačkoj, koje u pojedinim biskupijama i nadbiskupijama imaju takav pravni status (npr. u biskupiji Rottenburg-Stuttgart), ujedno i personalne župe koje imaju ista prava i dužnosti kao i sve teritorijalne župe. To znači da misionari takvih misija unutar njihovih granica, bez ikakvih dozvola ili delegacija od strane teritorijalnih župnika, mogu obavljati sve župničke poslove, uključujući i one iz područja ženidbenog prava, kad je u pitanju zaručnik ili zaručnica njihovog jezika.

◀ LUXEMBOURG

Vjernici HKM Luxembourg sudjelovali su i ove godine, 5. svibnja, u velikoj procesiji ulicama grada u okviru Gospine oktave. Hrvatsku povorku predvodio je vlč. Franjo Djurić, voditelj HKM Luxembourg, a mladi su nosili originalni plakat sa zastavama zemalja inozemnih katoličkih vjernika u Luxembourgu te misijski barjak Gospe Karmelske.

Foto: A. Polegubić

OFFENBACH

I naša slika s ovogodišnje Biblijske olimpijade pokazuje da se ► suvremeni tinejdžeri s pravom nazivaju handy-generacijom.

◀ WERNAU

Ministrantice i ministranti HKM Sindelfingen na seminaru u biskupijskoj kući u Wernau.

MAINZ

Susret ministranata s područja ► Rajna-Majna u Mainzu, 1. svibnja, obilovao je sportskim natjecanjima. Foto: J. Bebić

BIBLIJSKA OLIMPIJADA, OFFENBACH 27. 4. 2002

Drugo mjesto i srebrnu medalju na olimpijadi zauzela je druga skupina HKM Mainz. Uglas kažu da je za taj uspjeh najzaslužnija s. Dragica Ljubos.

Treće mjesto i brončanu medalju s još četiri skupine dijeli i prva skupina HKM Köln. U natjecanju su sudjelovale tri vjeronaučne skupine, a pratili su ih sestre Vinka Bešlić i Mira Galić te župnik fra Josip Lucić.

Foto: S. Pudić